

MÁGOCS

**NAGYKÖZSÉG TELEPÜLÉSI
KÖRNYEZETVÉDELMI
PROGRAMJA**

Készítette: DÉL-DUNÁNTÚLI
KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG Pécs
2007

MÁGOCS NAGYKÖZSÉG TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA

Mágocs Önkormányzata

megbízásából készítette a

Dél-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság

KÉSZÍTETTE:

ISTVÁNDI-FEIL NÓRA - OKL. KÖRNYEZETMÉRNÖK
URBÁN CSILLA - OKL. KÖRNYEZETMÉRNÖK
PEHRNÉ ELLMAJER CSILLA - VÍZI-KÖRNYEZETI ÉPÍTŐMÉRNÖK

JÓVÁHAGYTA:

SCHUBERT JÓZSEF
MŰSZAKI IGAZGATÓHELYETTES

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	5
A települési környezetvédelmi program készítésének célja és alapelvei	5
A települési környezetvédelmi program felépítése	7
A települések bemutatása	8
I. ÁLLAPOTÉRTÉKELÉS	9
1.1. Természeti adottságok	9
1.2. Az egyes környezeti elemek állapota	10
1.2.1. Levegő	10
1.2.1.1. Légszennyező források kibocsátása	10
1.2.1.2. Levegőminőségi helyzet (immiszió)	11
1.2.2. Vizek	13
1.2.2.1. Felszíni vizek	13
1.2.2.2. Felszín alatti vizek	14
1.2.2.3. Szennyeződés-érzékenység	14
1.2.2.4. Vízműőség, szennyezőforrások	15
1.2.3. Föld (talaj)	15
1.2.3.1. Talajtakaró	15
1.2.3.2. Területhasználatok	16
1.2.3.3. Talajdegradációs folyamatok, szennyezőforrások	16
1.2.4. Természet- és tájvédelem	17
1.2.4.1. Az élővilág és a táj állapota	17
1.2.4.2. Természetvédelem	18
1.3. Települési és épített környezet állapota	19
1.3.1. Településszerkezet	19
1.3.2. Épített környezet	20
1.3.3. Települési környezet tisztasága	22
1.3.4. Zöldfelületek, zöldterület-gazdálkodás	22
1.3.5. Kommunális infrastruktúra	23
1.3.5.1. Ivóvízellátás	23
1.3.5.2. Kommunális szennyvízkezelés	24
1.3.5.3. Csapadékvíz-elvezetés	25
1.3.5.4. Kommunális hulladékkezelés	26
1.3.5.5. Energiagazdálkodás	26
1.3.6. Közlekedési infrastruktúra	26
1.3.7. Társadalmi-gazdasági viszonyok	27
1.3.7.1. Demográfiai folyamatok	27
1.3.7.2. Szociális ellátás	29
1.3.7.3. Gazdasági környezet	29
1.3.8. Az emberi egészség alakulásának környezeti összefüggései	29

1.4. Önállóan kezelt hatótényezők	33
1.4.1. Hulladékgazdálkodás	33
1.4.1.1. Települési szilárd hulladék és hulladékkezelés	33
1.4.1.2. Települési folyékony hulladék és hulladékkezelés	34
1.4.1.3. Egyéb nem veszélyes hulladékok	35
1.4.1.4. Veszélyes hulladék és hulladékkezelés	36
1.4.1.5. Szelektív hulladékgyűjtés	36
1.4.1.6. Hulladékgazdálkodással kapcsolatos problémák	37
1.4.2. Zaj- és rezgésterhelés	37
1.4.3. Környezetbiztonság	38
1.4.4. Környezeti tudat- és szemléletformálás	39
II. KÖRNYEZETVÉDELMI KONCEPCIÓ – CÉLOK MEGHATÁROZÁSA	40
2.1. Stratégiai alapelvek	40
2.2. Általános célkitűzések	41
2.3. Levegőtisztaság-védelem	42
2.4. Vízhőminőség-védelem	43
2.5. Talajvédelem	44
2.6. Természet- és tájvédelem	45
2.7. Települési és épített környezet védelme	46
2.8. Hulladékgazdálkodás	47
2.9. Zaj és rezgés elleni védelem	48
2.10. Környezetbiztonság	48
2.11. Környezeti tudat- és szemléletformálás	49
III. CSELEKVÉSI PROGRAMOK	50
3.1. A végrehajtáshoz felhasználható támogatások	51
3.2. Levegőtisztaság-védelemmel kapcsolatos programok	53
3.3. Vízhőminőség-védelemmel kapcsolatos programok	55
3.4. Talajvédelemmel kapcsolatos programok	57
3.5. Természet- és tájvédelemmel kapcsolatos programok	59
3.6. Települési és épített környezet védelmével kapcsolatos programok	61
3.7. Hulladékgazdálkodással kapcsolatos programok	65
3.8. Zaj és rezgés elleni védelemmel kapcsolatos programok	67
3.9. Környezetbiztonsággal kapcsolatos programok	67
3.10. Környezeti tudat- és szemléletformálással kapcsolatos programok	68
3.11. A cselekvési programok végrehajtásának ellenőrzése, monitoring	69

BEVEZETÉS

A települési környezetvédelmi program készítésének célja és alapelvei

Jogsabályi háttér

Magyarországon a környezetvédelem tervezési rendszerének kereteit a környezet védelmének általános szabályairól szóló **1995. évi LIII. törvény** (Ktv.) teremtette meg, amely kimondja, hogy a környezetvédelmi tervezés alapja a hatévenként megújítandó, az Országgyűlés által jóváhagyott **Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP)**. Az 1997-2002 közötti időszakra vonatkozó első Nemzeti Környezetvédelmi Programot (**NKP-I**) 1997-ben, a 2003-2008. közötti időszakra szóló második Nemzeti Környezetvédelmi Programot (**NKP-II**) 2003-ban fogadta el az Országgyűlés. A Nemzeti Környezetvédelmi Programban és az ahhoz kapcsolódó Intézkedési Terveiben meghatározott feladatok végrehajtását jelentős mértékben segíti elő a decentralizáció („gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan”), mely jelentős feladatokat hárít az önkormányzatokra.

A Ktv. 46. § (1) b) pontja szerint a **települési önkormányzatoknak** a Nemzeti Környezetvédelmi Programra alapozva és a település rendezési tervével összhangban illetékességi területükre önálló **települési környezetvédelmi programot kell kidolgozniuk**, amelyet a képviselő-testületnek/közgyűlésnek jóvá kell hagynia. A programot szükség szerint - de legalább két évente – felül kell vizsgálni.

A települési környezetvédelmi programok készítésének célja

A környezet védelme, a természeti értékek megőrzése napjainkra a társadalmi-gazdasági élet meghatározó részévé vált. A társadalom jólétének, életminőségének javítása hosszú távon csak akkor biztosítható, ha a társadalmi és gazdasági fejlődés természeti örökségünk megőrzésével, természeti erőforrásaink védelmével, fenntartható használatával, a megfelelő környezeti minőség elérésével szerves egységben valósul meg. A törvényi kötelezettség mellett az önkormányzatoknak morális kötelessége is a települési környezet védelme, a lakosság számára az egészséges életfeltételek biztosítása.

A települési környezetvédelmi programok készítésének célja kettős:

- egyrészt aktívan *hozzájárul az országos és regionális szinten prioritásnak tekintett környezeti problémák megoldásához,*
- másrészt hatékony eszköz az adott *település helyi problémáinak kezelésére.*

Ahhoz, hogy a különböző szintű feladatok jól elhatárolhatók és ugyanakkor összehangolhatók legyenek, fontos a közös szemléleti megközelítést, a célok és alapelvek tisztázása. Az adott település képes pontosan és konkrétan meghatározni a helyi problémákat, a szükséges beavatkozások fontossági sorrendjét, a megoldási lehetőségeket, pénzügyi, szervezeti, műszaki és jogi eszközöket. A településeknek korábban nem igazán volt lehetőségük saját, a lakossággal egyeztetett környezeti jövőkép, politika megalkotására. Mindezeket felismerve döntött Mágocs település önkormányzata a települési környezetvédelmi program elkészítése mellett.

Alapelvek

A különböző eszközök (programok, jogi és gazdasági szabályozók stb.) akkor igazán hatékonyak, ha azonos elvek érvényesítését célozzák. Ezért fontos, hogy a települési környezetvédelmi program elkészítésekor is a környezetvédelem általános alapelvei érvényesüljenek. A környezetvédelem alapelveit a Ktv. fogalmazza meg (6-12. §):

- Elővigyázatosság, megelőzés, helyreállítás
- Felelősség
- Együttműködés
- Tájékoztatás, tájékoztatás, nyilvánosság

Az alapelvek röviden a következőképpen értelmezhetők:

Megelőzés elve

A környezeti/környezet-egészségügyi problémák megelőzése könnyebb, gazdaságosabb és hatékonyabb, mint a helyreállítás, javítás. Ezért a környezethasználati, fejlesztési kérdésekben, tevékenységek folytatásánál a legnagyobb elővigyázatossággal kell eljárni.

Felelősség elve

A kedvezőtlen hatásokat, bekövetkezett károkat annak kell elhárítania, akinek a tevékenysége okozza/okozta azt.

Kooperáció elve

A fenntartható fejlődés elveinek megfelelő környezethasználatok kialakításában, fenntartásában, a környezeti problémák megoldásában az érintett/érdekeltektől állami, önkormányzati, gazdálkodó és társadalmi, érdekvédelmi szervezetek együttműködése biztosítandó, elősegítendő.

Tájékoztatás elve

A környezet minőségére, állapotára, a környezet-egészségügyi veszélyekre vonatkozó adatok, információk megismerése/megismertetése alapvető állampolgári jog.

Mindezen alapelvek illeszkednek a területfejlesztés alapelveihez is, amelyek:

- Szubszidiaritás,
- Decentralizáció,
- Partnerség,
- Nyilvánosság és részvétel.

A helyi környezetvédelmi programok készítése a környezeti tervezés része, nem cél, hanem eszköz.

A települési környezetvédelmi program felépítése

A környezeti tervezés egyik alapvető feltétele hogy tudjuk, a tervezés segítségével honnan és hová akarunk eljutni. A környezeti tervezés egy többlépcsős körfolyamat, amelynek elemei:

- helyzetfelismerés/helyzetelemzés,
- jövőkép és a célok, prioritások meghatározása,
- tervezés (a célok megvalósításához szükséges feladatok és eszközök, azaz a program meghatározása),
- megvalósítás,
- monitoring, ellenőrzés és értékelés.

Ennek megfelelően Mágocs település környezetvédelmi programja három fő fejezetből épül fel:

- I. fejezet: **Állapotértékelés**
- II. fejezet: **Környezetvédelmi koncepció – célok és elérni kívánt célállapotok**
- III. fejezet: **Cselekvési programok**

A Ktv. 47.§ alapján a települési környezetvédelmi programnak tartalmaznia kell, különösen

- a) a települési környezet tisztasága,
- b) a csapadékvíz-elvezetés,
- c) a kommunális szennyvízkezelés, -gyűjtés, -elvezetés, -tisztítás,
- d) kommunális hulladékkezelés,
- e) a légszennyezés, a zaj és rezgés elleni védelem,
- f) a helyi közlekedésszervezés,
- g) az ivóvízellátás,
- h) az energiagazdálkodás,
- i) a zöldterület-gazdálkodás,
- j) a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításának és a környezetkárosodás csökkentésének

településre vonatkozó feladatait és előírásait.

A környezetvédelmi program elkészítése során a következő dokumentumokat vettük figyelembe:

- Mágocs Településrendezési Terve, 2006.
- Mágocs Településrendezési Tervének Módosítása, 2006.
- Mágocs Nagyközség helyi hulladékgazdálkodási terve, 2004.
- Baranya Megye Környezetvédelmi Programja, 2002.
- Baranya megye statisztikai évkönyve 2005.
- Magyarország kistájainak katasztere (1990.)
- Interneten hozzáférhető információk
- A településen végzett kérdőíves felmérés eredményei

A település bemutatása

Mágocs Baranya megye közigazgatási területén található, a Sásdi kistérséghez tartozik. Pécestől kb. 50 km-re északra, Dombóvártól kb. 5 km-re dél-nyugatra helyezkedik el. Több irányból megközelíthető község, szomszédos települései Nagyhajmás, Bikal, Alsómocsolád, Csikóstöttös és Dombóvár. A településre juthatunk Dombóvárról a 65195 sz úton haladva vagy Pécs felől a 66-os, majd a 611 főútról Csikóstöttösön keresztül a 6534 sz úton.

A település névadója az egykori birtokos Sente Maguch nemzetség. Az első régészeti leletek az újkőkor idejéből valók. A településről szóló első írásos emlék 1251-ből származik, ekkor bencés apátság volt a helyén. A terület birtokát később pálosok szerezték meg. A településnek világi földesura nem volt, ezért nem épült itt kastély vagy kúria. A település fejlődése során az 1700-as évek végére 13 céh központjává vált. 1815-ben mezővárosi rangot kapott. 1816-1850 között járási székhely. A II. világháború után az úgynevezett lakosságcsere során 1800 németet üldöztek ki a községből, helyükre 600 főt telepítettek be a felvidékről. Mágocs, mint a mikrotérség gazdasági, oktatási, egészségügyi és közigazgatási központja 1982-ben kapott nagyközségi címet. A baranyai hegyhát legjelentősebb települése, gazdasági, kulturális, egészségügyi, oktatási mikroközpont.

I. ÁLLAPOTÉRTÉKELÉS

1.1. Természeti adottságok

Mágocs település Magyarország tájainak rendszertani felosztása szerint a Völgyesség kistáj nyugati részén helyezkedik el. A kistáj Baranya és Tolna megye területét érinti, területe 450 km².

Földtani adottságok

A Völgyesség alaphegységi tagozata, valamint pliocén- pleisztocén rétegsora hasznosítható ásványi anyagokban szinte teljesen meddő, még jó minőségű téglanyersanyaggal is csak korlátozott mértékben rendelkezik. A Völgyesség területe a pleisztocén folyamán üledékgyűjtő medence volt, benne több, mint 100 m vastag folyóvízi üledéksor halmozódott fel. Hordalékkúpos felszínét az újpleisztocénban változó karakterű és vastagságú lösztakaró fedte be. A feltöltődés után É-i és NY-i peremterülete kiemelkedett és feldarabolódott, DK-i térsége pedig tovább süllyedve medencévé formálódott. Asszimmetrikusan felépülő területe völgyelésekkel sűrűn fel szabdalt, változatos arculatú löszös dombsorokból, völgyhálózatból, keskeny hegyhátakból, süllyedékekből és kibillent löszplatókból áll.

Domborzati viszonyok

A kistáj 160 és 180 m közötti Bf-i magasságú, domborzatának legsajátosabb vonása a völgyes tájjelleg. A Völgyesség NY-i részén magasra kiemelt, szabálytalan futású újpleisztocén vetődésekkel aprólékosan felsabdalt, élénk reliefű löszös dombság zárja le a kistájat a Kapos felé.

Éghajlat

A kistáj mérsékelt meleg, mérsékelt nedves éghajlatú, szubatlanti jellegű. A napsütéses órák száma nyáron meghaladja a 800-at, télen 200 körüli. Az évi középhőmérséklet 10,0 °C. (D-en kevéssel alatta) Az évi átlagos csapadék összege 710-730 mm. A szélirány eloszlása egyenletes, némileg jellemzőbb az É-i és ÉNY-i szél. Az átlagos szélesség 2,5 m/s körüli.

1.2. Az egyes környezeti elemek állapota

1.2.1. Levegő

1.2.1.1. Légszennyező források kibocsátása

A településeken a légszennyezőanyag-kibocsátást a lakossági és intézményi fűtés, a közlekedés és az egyéb (ipari-mezőgazdasági) tevékenységek emissziója határozza meg. Említést kell tenni a biológiai allergének, elsősorban a parlagfű elterjedésének visszaszorításáról is, mely közegészségügyi szempontból nagy fontosságú.

Lakossági fűtés

A lakossági és intézményi fűtés légszennyező szerepét jelzik a fűtési időszakban megemelkedő légszennyezettségi értékek. A településen gázvezeték-hálózat található, a lakosság rákötési aránya 60 %, a fennmaradó 40 % a hagyományos fatüzelést alkalmazza. Ez a fűtési mód a fűtési idényben elsősorban a levegő SO₂ és szilárd anyag terhelését növeli, és hozzájárul a szén-dioxid emisszióhoz is. A levegőtisztaság-védelmi elvárásokkal összhangban szorgalmazni kell a településen a lakosság minél nagyobb arányú rácsatlakozását a gázvezeték-hálózatra.

Közlekedés

A közlekedési eredetű emissziók főként a levegő nitrogén-oxid és szén-monoxid terhelését növelik. Az elmúlt időszakban bevezetett, a közlekedéssel és a gépjárművekkel kapcsolatos műszaki és környezetvédelmi szabályozások hatására a gépjárművek légszennyezőanyag kibocsátása jelentős mértékben csökkent.

Mágocs területén a közlekedési eredetű légszennyezés a csekély forgalom miatt nem jelentős. Kismértékű légszennyezés az átvezető közlekedési utak mentén jelentkezik.

Ipari-mezőgazdasági tevékenység

A település közigazgatási területén a környezetet jelentősen terhelő ipari jellegű létesítmény, ipari szennyezőforrás nincs, így ebből adódó levegőszennyezéssel nem kell számolni.

Mágocon a lakosság háztáji állattartást folytat – főként baromfi és sertéstartást -, azonban ez egyre kevésbé jellemző.

A belterületi háztáji állattartásból származó konfliktusok megelőzése és elkerülése érdekében szükséges a településen állattartási rendelet megalkotása.

Mágocon egy tápkeverő-telep és 3 db állattartó telep működik, egy szarvasmarha-, egy sertés- és egy pulykatelep. A lakosság részéről bűzterheléssel kapcsolatos panasz nem érkezett.

Említést kell tenni a lakosság körében történő növényi és kerti hulladékégetésről is. Ezt önkormányzati rendeletben ajánlott szabályozni.

Az utóbbi években egyre több embernél jelentkeznek a növényi pollenek - főként parlagfű - által okozott allergiás jellegű megbetegedések. A pollenek számának alakulását jelentősen befolyásolja a gondozatlan, parlagon hagyott területek kiterjedése, a száraz időszakokban a levegőben jelentősen megnőhet a pollentartalom. Mágocon eseti jelleggel végeznek parlagfű irtást.

1.2.1.2. Levegőminőségi helyzet (immisszió)

A környezetünkben jelenlévő légszennyezőanyagok - elsősorban a nitrogén-dioxid, szén-monoxid, szálló por, kén-dioxid, valamint az egyéb légszennyezők - komoly környezeti expozíciót jelenthetnek a lakosság számára. Az immisszió térbeli és időbeli változásainak, területi eloszlásának követésére mérőhálózatra van szükség.

A környezeti levegőszennyezettséget 2002-ig a Baranya megyei ÁNTSZ levegővizsgáló laboratóriuma vizsgálta folyamatosan a RIV (Regionális Immisszió Vizsgáló) hálózat keretében, a légszennyező anyagok közül a kén-dioxid, a nitrogén-dioxid 24 órás átlagkoncentrációit, valamint az ülepedő por átlagkoncentrációit. A 21/2001.(II.14.) Kormányrendelet alapján 2002. február 1-től a Dél-dunántúli Környezetvédelmi Felügyelőség működteti az illetékességi területén az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózatot. A közegészségügyi hatóság (ÁNTSZ) továbbiakban közreműködik a terület légszennyezettségi állapotának rendszeres értékelésében, illetve elemzi a légszennyezettségnek a lakosság egészségi állapotára gyakorolt hatását. A hálózat mérési eredményei igen jól alkalmazhatóak a települések környezeti levegőszennyezettségének jellemzésére. A vizsgált településhez legközelebb telepített automata légszennyezettség mérőállomás Pécs és Komlón, manuális légszennyezettség mérőállomás pedig Dombóváron található.

A légszennyezettséget és annak határértékeit a **14/2001. (V.9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelete** szabályozza. A rendelet alapján az ország egész területére a légszennyezettség egészségügyi határértékeit kell alkalmazni. Meghatározott - főleg természetvédelmi területekre azonban az un. ökológiai határértékeket kell figyelembe venni.

A légszennyezettség egészségügyi határértékei:

Kiemelt jelentőségű légszennyező anyagok	Határérték ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)		
	éves	24 órás	órás
<i>Kén-dioxid</i>	50	125	250
<i>Nitrogén-dioxid</i>	40	85	100
<i>Nitrogén-oxidok</i>	70	150	200
<i>Szén-monoxid</i>	3 000	5 000**	10 000

Ózon	-	120*	-
Szálló por TSPM	50	100	200
Szálló por (PM10)	40	50	-
Üledő por (toxikus anyagot nem tartalmaz)	éves	30 napos	
	120 t/km ² × év	16 g/m ² × 30nap	

* A 120 µg/m³ határértéket 2009. december 31-ig egy naptári évben, hároméves vizsgálati időszak átlagában, 80 napnál többször nem szabad túllépni.

A 120 µg/m³ célérték, amelyet 2010. évtől kezdve egy naptári évben, hároméves vizsgálati időszak átlagában, 25 napnál többször nem szabad túllépni.

A hosszú távú célérték, 2020. évtől, 120 µg/m³, amely egy naptári év alatt mért napi 8 órás mozgó átlagkoncentráció maximuma.

A maximum értéket az óras átlagok alapján képzett 8 órás mozgó átlagértékekből kell kiválasztani.

** 8 órás mozgó átlag

A légszennyezettség ökológiai határértékei:

Kiemelt jelentőségű légszennyező anyagok	Éves határérték (µg/m ³)	Megjegyzés
Kén-dioxid	20	Betertendő a téli félév (X-III. hó) féléves átlagában is
Nitrogén-dioxid	30	
Ammónia	8	
Talaj közeli ózon	AOT40*	A májustól júliusig terjedő időszak 1 órás értékeiből számolva

*Az AOT40 (mértékegysége: (g/m³ x óra) a 80 mg/m³-t meghaladó óras koncentráció értékek és a 80 g/m³ óras koncentráció (határérték) különbségének összegét jelenti az adott időszakban, 8 és 20 óra között végzett mérések eredményeinek átlagából számolva. A méréseket legalább 8 óra időtartamban kell végezni

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X.7.) KVVV rendelet 1. sz. melléklete alapján Mágocs település a "10" légszennyezettségi zónába tartozik: kén-dioxid, nitrogén-dioxid, szén-monoxid és benzol tekintetében az „F” csoportba tartozik, amely azon területeket jellemzi, ahol a légszennyezettség az adott szennyező anyag tekintetében az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg. Szilárd szennyezők (PM10) tekintetében az „E” csoportba tartozik, ahol a légszennyezettség egy vagy több anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.

Összességében megállapítható, hogy Mágocs település levegőminőségi helyzete kedvező. Az emisszióforrások kis száma és kismértékű kibocsátása miatt feltételezhető, hogy az év legnagyobb részében a levegő minősége megfelelő, **az emberi egészséget veszélyeztető**

koncentrációk egyik szennyezőanyag tekintetében sem fordulnak elő. Az időbeli eloszlást tekintve a **SO₂ emisszió a fűtési idényben éri el maximális értékeit**, a legmagasabb **szálló és ülepedő por** értékek pedig a **mezőgazdasági munkálatok idején** fordulnak elő.

1.2.2. Vizek

1.2.2.1. Felszíni vizek

A Völgység kistáj NY-on a Baranya–csatorna alsó szakaszára és a Kapos Dombóvár-Kurd közötti vonalára K-en pedig a Völgységi-patak Hidas-Tabód közötti szakaszára támaszkodik és kb. fele-fele arányban oszlik meg a nevezett vízfolyások között. Mérsékelt vízfeleslege van.

Mágocs település közvetlen környezete a Hábi-csatorna vízgyűjtő területén fekszik.

A Hábi-csatorna vízjárási adatai a következők szerint alakulnak:

Vízfolyás	Vízmerce	LKV	LNV	KQ	KÖQ	NQ
		cm		m ³ /s		
Hábi-csatorna	Csikóstöttös	-20	187	0,02	0,33	40

A térség vízfolyásai szélsőséges vízjárásúak. Árvizei főleg tavasszal és nyár elején jellemzőek, kisvizei ősszel és nyár végén jelennek meg.

Mágocs közigazgatási területét északon a Méhész patak öleli körül, keletről a Hajmás patak határolja, déli határán húzódik a Hábi-csatorna, melybe északi irányból a Mágocsi vízfolyás torkollik. A közigazgatási területet még további források és mellékpatakok hálózák be.

A medrek rendszeres karbantartása a település belterületén az önkormányzatok, a külterületi szakaszokon a Hábi-csatorna esetében a DDKÖVIZIG, a többi meder tekintetében a Sásdi Vízitársulat feladata.

A beavatkozásokat, jókarba helyezéseket a vízgyűjtő területtől a befogadóig összehangoltan kell megtenni a hatékony vízrendezés érdekében, ennek érdekében ajánlatos vízrendezési tervet készíteni.

A településeket érintő felszíni vizekből nincs vízkivétel.

A kistájban 11 különféle tározó tó található, melyek összfelšíne 243 ha. Mágocs közigazgatási területén a Méhész patakon több halastó is található, melyek közül a Mágocsi tároló (139 ha) a legnagyobb.

1.2.2.2. Felszín alatti vizek

A térségben a felszín alatti vízkészletek kihasználtsága 20% körül van.

A **talajvíz** mélységét a csapadékviszonyok mellett a domborzati viszonyok határozzák meg. A térségében a talajvíz 4-6 méter mélységben található, mennyisége a vizsgált térségben meghaladja a 3 l/s*km². Kémiaailag túlnyomóan kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos

típus jellemző, keménysége általában meghaladja a 25 nk°-ot. A szulfáttartalom 60mg/l alatti, a települések környékén előfordul a nitrátosodás.

A **rétegvíz** mennyisége 0,5-0,75 l/s*km² körüli. A térségben az artézi kutak mélysége és vízhozama szélsőségesen változik, számuk az utóbbi időben gyarapodott.

Mágoacson 1969-ben létesítették a B-13 kataszteri számú kutat, amelyben 460 m³/d, 38 °C-os termálvizet tártak fel. Jelenleg a termálkútból nincs vízkivétel.

Vízbázis-védelem

A 123/1997. (VIII. 18.) Korm. rendelet az ivóvízminőségű vízigények kielégítésére igénybe vett, lekötött, vagy távlati hasznosítás érdekében kijelölt vízbázis, továbbá az ilyen felhasználású víz kezelését, tárolását, elosztását szolgáló vízilétesítmények védelmére terjed ki, amelyek napi átlagban legalább 50 személy vízellátását biztosítják. A vízbázisokat, vízilétesítményeket fokozott védelemben kell tartani.

Mágocs település területe nem érint sérülékeny vízbázist.

1.2.2.3. Szennyeződés-érzékenység

Mágocs település területe a települési szennyvíztisztítás szempontjából érzékeny felszíni vizek és vízgyűjtőterületük kijelöléséről szóló **240/2000 (XII.23.) Korm. rendeletben foglalt érzékeny felszíni vizeket és vízgyűjtő területeket nem érint.**

Mágocsot a **27/2004. (XII.25.) KVM rendelet a felszín alatti víz állapota** szempontjából „**érzékeny**” területre sorolja be.

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló, a 49/2001.(IV.3.) Korm. rendeletet módosító **27/2006. (II.7.) Korm. rendelet** melléklete a **nitrátérzékeny területeken található településeket** sorolja fel (közigazgatási területének legalább 10%-ában érintett települések). A melléklet „B” részében felsorolt települések között szerepel **Mágocs**. A „B” rész a következő nitrátérzékeny területekre vonatkozik:

- felszíni vizek tekintetében a Balaton, a Velencei-tó és a Fertő-tó vízgyűjtő területén,
- a felszín alatti vizek tekintetében
  - az „A” részbe nem tartozó karsztos terület, ahol a felszín alatt 100 m-en belül mészkő, dolomit, mész- és dolomitmárga képződmények találhatóak, kivéve, ha lokális vizsgálat azt bizonyítja, hogy nitrogéntartalmú anyag a felszínről 100 év alatt sem érheti el a nevezett képződményeket;
  - olyan terület, ahol a fő porózus-vízadó összlet teteje a felszíntől számítva 50 m-nél kisebb mélységben van.

A Korm. rendelet szerint nitrátérzékeny területeken a mezőgazdasági tevékenységet folytatóknak a mezőgazdasági tevékenységét a cselekvési program, valamint a helyes mezőgazdasági gyakorlatnak a cselekvési programban meghatározott kötelező előírásai szerint kell végeznie.

1.2.2.4. *Vízminőség, szennyezőforrások*

A **talajvíz** minősége a helyi adottságok függvénye is, mivel a mezőgazdasági művelés, a szennyvíz-elhelyezés hiányosságai és egyéb emberi tevékenység következtében a talajvizek könnyen elszennyeződhetnek. Az emberi eredetű szennyezést általában az ammónia-nitrit-nitrát mennyiségének növekedése jelzi a talajvízben. A talajvíz elszennyeződése országos szinten jellemző folyamat. Mágocs településen a lakosság ásott kutakat kizárólag öntözésre használ.

A **rétegvizek** természetes minősége nem mindenütt kedvező, ivóvízként történő felhasználásuk előtt sokszor szükséges valamilyen kezelési eljárás. Ha a kedvező földtani adottságú területeken a rétegvizek természetes védettsége megfelelő, minőségük megfelel az ivóvíz határértékeknek.

A **Mágocs** települési vízmű rendszerben kitermelt rétegvíz nem tartalmaz határérték feletti vízminőségi paramétereket, tehát tisztítási technológia nélkül használható fel ivóvízként.

A **felszíni vizek** minőségét szintén befolyásolják a kommunális és mezőgazdasági eredetű szennyezések - már kis terhelések esetén is -, így a legrosszabb vízminőség a vízfolyások települések alatti szakaszain tapasztalható. Öntisztuló képességük – kis vízmennyiségük miatt - kicsi.

A vizsgált településen a következő tényleges és potenciális veszélyforrásokkal kell számolni:

- Miközben a vezetékes vizet fogyasztók aránya közel 100%, a szennyvízelvezető-rendszer bekötési aránya 84,2 %. A szennyvízbekötés nélküli ingatlanokon a települési folyékony hulladék egyedi közműpótlóban történő nem megfelelő gyűjtése, szikkasztása potenciális veszélyt jelent a felszín alatti vizek minőségére.
- Az intenzív szántóföldi műveléssel hasznosított területeken a felszíni és felszín alatti vizekre egyaránt veszélyt jelenthet az agrokemikáliák nem helyes alkalmazása.
- Mágocs település közigazgatási területén 3 állattartó telep üzemel. Az üzemi méretű állattartás során keletkező almos trágya és csurgalék nem megfelelő tárolása a felszíni és felszín alatti vizek elszennyeződését okozhatja.
- A vízfolyások medrének nem megfelelő karbantartása, a kaszálások elmaradása a vízfolyások egyes szakaszain a vízszállító képesség csökkenését okozhatja.
- Mágocson egy bezárt települési szilárd hulladéklerakó, egy korszerűtlen szippantott szennyvíz ürítőhely és három illegális hulladéklerakó található. Ezek elsősorban a talajra és talajvízre jelentenek veszélyt, mivel műszaki védelem hiányában a szennyezőanyagok az esővízzel kimosódhatnak.

1.2.3. *Föld (talaj)*

A település földtani adottságait és domborzati viszonyait az 1.1. pontban mutattuk be.

1.2.3.1. *Talajtakaró*

A kistáj löszös üledékein a Mázaszászvár-Závod vonaltól NY-ra agyagbemosódásos barna erdőtalajok (47%), ettől K-re hozzávetőlegesen 40-50 km-es, közel É-D-i sávban csernozjom

barna erdő talajok (29%), még keletebbre mészlepedékes csernozjomok (15%) képződtek. A barnaföldek kiterjedése kicsi (2%).

A vizsgált területen legnagyobb kiterjedésűek az agyagbemosódásos barna erdőtalajok. Mechanikai összetételük vályog. Vizgazdálkodásukat a közepes vízvezető és az erős víztartó képesség jellemzi. Termékenységük alapján VI. Talajminőségi kategóriába tartoznak. Erdősültségük mintegy 30-35 %-os, jelentős hányaduk van 20 %-nál meredekebb lejtőn.

1.2.3.2. *Területhasználatok*

A kistáj nyugati, magasan kiemelt, aprólékosan szabdalt része barna erdőtalajos, szabálytalan futású löszös dombság, agyagbemosódásos talajtakaróval. Ennek megfelelően a területen a talajhasznosítás szempontjából jelentős a mezőgazdasági művelés, mely jellemzően az agyagbemosódásos barna erdőtalajokon és a csernozjomon fordul elő.

Mágocs területének domborzati viszonyai miatt a humuszban gazdag talajtakaró lemosódik, az intenzív és helyenként szakszerűtlen földművelés tovább növeli a talaj erózióját. A település közigazgatási területének közel 60%-át szántóként hasznosítják. A mezőgazdasági célra hasznosított földeken túlnyomóan kukoricát és gabonaféléket termesztenek. A község területhasználatai közül nagyságrendi sorrendben a következők a jelentősebbek: erdő, halastó, legelő és rét.

A település művelési ágankénti területhasználatainak ill. az összes területének nagysága a táblázatban szereplők szerint alakul:

Művelési ág	Mágocs
Erdő	9 400 588
Gyep (legelő)	970 022
Halastó	1 655 572
Kert	82 758
Gyümölcsös	3 733
Szőlő	29 643
Gyep (rét)	638 730
Kivett	4 359 232
Szántó	25 395 692
Összes terület (km²)	42 535 970

(Forrás: Földhivatali Információs Rendszer, TAKARNET)

1.2.3.3. *Talajdegradációs folyamatok, szennyezőforrások*

A talajdegradáció olyan folyamat, amely a talaj anyagforgalmát számunkra kedvezőtlen irányban változtatja meg. Ennek a folyamatnak többféle oka lehet, mind természeti hatások, mind pedig emberi beavatkozások következményeként létrejöhetnek.

Magyarországon a legfontosabb talajdegradációs folyamatok a következők:

- víz- és szél-okozta talajerózió,
- talajsavanyodás,
- sófelhalmozódás, szikesedés,
- fizikai degradáció,
- a talaj vízháztartásának szélsőségesse válása (belvízveszély, aszályérzékenység),
- biológiai degradáció,
- a talaj tápanyagforgalmának kedvezőtlen irányú megváltozása,
- a talaj pufferképességének csökkenése, talajmérgezés, toxicitás,
- talajszennyezés.

A talajdegradációs folyamatok hatására megváltoznak a talajok fizikai, kémiai, vízgazdálkodási, biológiai és agronómiai tulajdonságai. Ennek következményeként talaj- és termőfelület-vesztés, talajtermékenység csökkenés, nehezebb mezőgazdasági hasznosíthatóság ill. káros környezeti hatások léphetnek fel.

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Kármentesítési Programjának keretében kiadott Talajvédelemről szóló tájékoztatója alapján a Völgységre jellemzőek az enyhén savanyú, helyenként erősen savanyú talajok. A kistáj felszínét kisebb mértékű erózió károsítja.

Mágocs területén a földek jelentős részét szántóként hasznosítják, ennek következményeként helyenként **eróziós** jelenség tapasztalható, melyet a lejtős területek ésszerűtlen talajhasználata, vetésszerkezete ill. a túl nagy táblaméret alkalmazása okozhat.

A települések területén található, a talajra veszélyt jelentő potenciális szennyezőforrások az 1.2.2.4. pontban felsorolt szennyezőforrásokkal azonosak.

1.2.4. Természet- és tájvédelem

1.2.4.1. Az élővilág és a táj állapota

A település a Völgység kistáj nyugati részén fekszik, ahol a kistáj jellemzően gyengén tagolt, hullámos felszínű, völgyes jellege megváltozik és tagozottsága fokozódik. Mágocs közigazgatási területe is a kistáj tipikus jegyeit viseli magán, meghatározó tájjelleg a tagolt domborzat.

A terület éghajlata mérsékelt meleg – mérsékelt nedves.

A település környezetében az agyagbemosódásos barna erdőtalaj előfordulása a jellemző. Meghatározó tájhasználati mód a mezőgazdasági tevékenység, azon belül a szántóföldi növények termesztése és az erdőgazdálkodás. A közigazgatási terület déli fekvésű részein szántók húzódnak, az északi részekben vízfolyásokkal szabdaltszántóföldek és erdők valamint halastavak találhatók.

A kistáj az Illír flóratartomány Előillír flóravidekének Pécsi és Kaposi flórajárásába tartozik. Elterjedtebb potenciális erdőtársulásai a gyertyános tölgyesek, a gyöngyvirágos tölgyesek, a tatárjuharos lösztölgyesek valamint a völgyekben fellépő tölgy-köris-szil ligeterdők és patakmenti égeresek. A jellemzőbb lágyszárú fajok közül az illatos hunyor, a kaukázusi

zergevirág, a fehér ibolya említhető. Az erdészetileg kezelt területeken vegyeskorú fenyő- és keménylombos erdőfoltok találhatóak.

A tájvédelem feladata a védetté nem nyilvánított területek, tájrészek környezetbarát használatának, az őket befolyásoló mezőgazdasági, ipari és közlekedési tevékenységből származó káros hatások csökkentésének, az ökológiai egyensúly megőrzésének, valamint a károsodott, roncsolt tájak rekultivációjának biztosítása. Hosszú távon törekedni kell a tájhasználatban a termelési és természetvédelmi igények kielégítésének egyensúlyára.

Azokon a területeken, ahol termelési érdek előtérbe helyezését a jó termőhelyi adottságok indokolják és különös természetvédelmi érdek azt nem korlátozza, intenzív mezőgazdasági termelés folytatható. Ellentétben azokkal a területekkel, ahol jogos természeti érdekek is megjelennek, ott csak korlátozott gazdálkodás célszerű.

A területhasználatok szabályozásával a tájszerkezet eredeti karakterét kell erősíteni.

Gondoskodni kell a vízfolyások ill. tavak menti erdők, rétek, gyepterületek kialakításáról, melyek a természet, a talaj és a vízminőség védelmének szempontjából fontos szerepet játszanak.

A mezőgazdasági területeket véderdők határolják el egymástól.

A településen a természeti értékek és tájalkotó elemek feltérképezése és megőrzése céljából egyedi tájérték kataszter elkészítése szükséges.

1.2.4.2. Természetvédelem

Az elmúlt évtizedekben a szántóföldek között lévő, kis kiterjedésű természetközeli állapotú élőhelyek és a vízfolyások menti ligetek a mezőgazdaság áldozatául estek. Az intenzív mezőgazdasági tevékenység veszélyeztetheti a természeti környezetet. Napjainkra felértékelődött az ökológiai folyosók és az ökológiai regenerációra alkalmas területek szerepe. A természet védelméről az **1996. évi LIII. Törvény** szól. Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004.(X.8.) Korm. rendelet kijelöli a **Natura 2000** hálózatot. A Natura 2000 hálózat az Európai Unió madárvédelmi és élőhelyvédelmi irányelvei alapján kijelölt területeket foglalja magában. Az előírások szerint biztosítani kell a populációk és élőhelyek védelmét, és a területhasználatokat extenzív irányban kell változtatni.

A **2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet** az *érzékeny természeti területeket* jelöli ki, valamint felsorolja a kijelölés és létesítés szabályait. A rendelet szerint az érzékeny természeti területek bevezetésének célja a természeti (ökológiai) szempontból érzékeny földrészekre olyan természetkímélő gazdálkodási módok megőrzése, fenntartása, további földrészek kijelölése, amelyek támogatással ösztönzött, önként vállalt korlátozások révén biztosítják az élőhelyek védelmét, a biológiai sokféleség, a tájképi és kultúrtörténeti értékek összehangolt megőrzését. A rendelet Mágocs területén "érzékeny természeti terület"-et nem jelöl ki.

Mágocs település É-ÉK-i, ill. DNY-i része az országos ökológiai hálózat részét képezi.

A közigazgatási területen *ökológiai folyosó* az É-on húzódó Méhész-patak, és a DNY-i határt alkotó Hábi-csatorna.

Mágocs Területét érinti Európai Unió *Natura 2000 hálózata* is. A NATURA 2000 hálózat érintett területei: különleges természetmegőrzési területek: Nagyhajmási-dombok (HUDD20033), 0147/3a, 0147/3b, 0151, 0153, 0154, 0155/a, 0155/b, 0156/a, 0158/a, 0158/b, 0159/1, 0159/2, 0159/3, 0163/15 hrsz.

A 275/2004. (X. 8.) Korm rendelet besorolása alapján Mágocs közigazgatási területén különleges természetmegőrzési terület nem található.

A **védett lápok jegyzékéről** szóló 8005/2001.(MK 156.) KÖM tájékoztatóban a település nem szerepel.

A települések területét érintő Natura 2000 területeket és az ökológiai folyosó részeit a térképmelléklet mutatja.

1.3. Települési és épített környezet állapota

1.3.1. Településszerkezet

Mágocon önkormányzati határozattal jóváhagyott településrendezési terv ill. annak módosításai rögzítik a településfejlesztési koncepciókban meghatározott fejlesztéseket. A település Szabályozási Tervét és a Helyi Építési Szabályzatát Mágocs Nagyközség Önkormányzatának 3/2006.(IV.1.) sz. rendelete a módosítást pedig a 10/2006 (XII.27.) sz. rendelete hagyja jóvá.

Mágocs nagyközség Baranya megye északi határán fekszik, a sásdi kistérség része. A település szerkezetének kialakulásában a földrajzi elhelyezkedése valamint a közlakadásban kialakult szerepe volt a meghatározó, közúti kapcsolatai minden irányban kiterjedtek.

A település közigazgatási területe 42,54 km².

A belterületől északra a szántóföldek mellett erdők és a patakokra telepített halastavak a meghatározó területhasználatok, az egyéb irányokban főként szántóföldek a csatlakozó területhasználatok.

Mágocs belterületét a beérkező utak ill. vízfolyások tagolják. A településszerkezet fontos eleme az egyre inkább városi jelleget mutató településközpont, melynek jellegzetes eleme a templomdomb, melynek környezetében zöldövezet található. A településközpontban található a település és a vonzáskörzetének kiszolgálását biztosító intézmények legnagyobb része, mint az igazgatási, vallási, egészségügyi, oktatási művelődési kereskedelmi és szolgáltatási feladatokat ellátó intézmények.

A történelmileg kialakult utcahálózat a mai napig alig változott. Jellemzőek a viszonylag széles utcák és a mezőgazdasági karaktert mutató, nagytelkes ingatlanok, az utak mellett növényesített ill. növénytelepítésre alkalmas sávval. A hagyományostól eltérő jellegű építési mód található az település ÉNy-i részén kialakított új lakóterületen, ahol kistelkes családi- ill. sorházak sorakoznak.

A meglévő ill. beépítésre szánt területek falusias lakóterületbe sorolhatók. Jelenleg a településen található lakások száma 950.

Különleges területként településszerkezeti tervben a sportpálya és a temetők szerepelnek.

A Gazdasági területeket (kereskedelmi-szolgáltató gazdasági terület, ipari gazdasági terület) a településszerkezeti terv a belterülethez való csatolással több helyen is jelöl.

Mágocs belterületéhez észak felől, a Méhész-patak délkeleti oldalára a területrendezési terv üdülőterület került kijelölésre. Itt tervezik egy ún. „rekreációs öko-centrum” kialakítását.

1.3.2. Épített környezet

A településre jellemző a falusias környezet, hagyományos, nagytelkes falusi lakóház típusokkal, melyek általában előkert nélküli, északi vagy keleti oldalhatáron álló fésűs ill. hajlított házas jellegűek. Előkerttel csak az elmúlt években kialakított utcák esetében találkozunk. A településközpont városiasodó jellegét tükrözi a zárt sorú beépítési mód és a változó építménymagaasság.

Mágocs helyi építési szabályzata rögzíti a település épített környezetével szemben támasztott követelményeit, amelynek többek között a települések hagyományos építészeti karakterének megőrzése is célja. Mágocs Nagyközség Önkormányzatának Képviselőtestülete a 2/2007 (IV. 01.) sz. rendeletben a helyi építészeti és természeti értékek védelméről és támogatásáról határozott. A rendelet mellékletében megtalálhatóak a helyi védelemre érdemes épített és természeti értékek.

A településközpontban található Római Katolikus templom műemléki épület (hrsz.: 540), a műemléki környezet részét az alábbi hrsz.-ú területek képezik: 293, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502/1, 502/2, 502/3, 502/4, 503, 506, 508, 510, 513, 530, 540, 541/1, 541/2, 542, 538/1, 538/2. Helyi védelemben részesült építmények közül a H1 kategóriába 55 db, H2 kategóriába 18 db tartozik.

1.3.3. A települési környezet tisztasága

Az 1/1986. (II.21.) ÉVM-EüM együttes rendelet meghatározza a közterületek tisztántartásának főbb szabályait, melynek alapján a települési önkormányzatok saját köztisztasági rendeletet alkothatnak. Mágocs Nagyközség Önkormányzatának Képviselőtestülete 4/2003 (IV. 1.) számmal Köztisztasági rendeletet hagyott jóvá. A köztisztasági rendeletek célja a települések közigazgatási területén a köztisztaság fenntartása, a települési szilárd hulladékokra vonatkozó közszolgáltatás kötelező igénybevétele, és a feladatok, kötelezettségek és tilalmak rendezése a helyi sajátosságoknak megfelelően.

Mágocs területén a közterületek és a magánporták gondozottak, a köztisztasági helyzet megfelelő.

1.3.4. Zöldfelületek, zöldterület-gazdálkodás

A zöldfelületeknek szerepe van az előnyös település- illetve utcakép kialakításában, továbbá szűrőhatásuk révén a légszennyezés és a zajterhelés csökkentéséhez is hozzájárulnak. Mágocson a lakóterületek telekosztása és a telkel használata következtében zöldfelületi rendszer nem épült ki. A meglévő zöldfelületi elemek hálózatos és szigetes jellegűt mutatnak. A hálózat elemei a közterületi zóldsávok, fásítások. A szigetes jellegűt a településközpontban

található parkosított zöldfelület ill. játszótér adja. A településen a zöldterületek fejlesztése szükséges.

1.3.5. Kommunális infrastruktúra

1.3.5.1. Ivóvízellátás

Mágocs nagyközségben az egészséges ivóvízellátás, mint önkormányzati feladat teljes mértékben megoldott.

Az üzemeltető a termelt és hálózatba juttatott ivóvíz fizikai, kémiai, bakteriológiai vizsgálatát rendszeresen ellenőrzi, illetve ellenőrizteti a 21/2002 (IV. 25.) KöViM rendeletben és a 201/2001 (X. 25.) Kormányrendeletben előírtaknak megfelelően.

Mágocs nagyközséget saját vízmű rendszer látja el vezetékes ivóvízzel, a település vízellátását 3 db mélyfúrású kút biztosítja, melyeket 1965-ben-, 1971-ben-, és 1964-ben fúrtak. Fentiekén túl rendelkezésre áll még egy megfigyelő kút is. A kutakban elhelyezett búvárszivattyúk egy 100 m³-es víztoronyba termelik a vizet. A termelt víz minőségi paraméterei megfelelőek, így nem alkalmaznak víztisztító berendezéseket. A vízmű rendszer tulajdonosa Mágocs Község Önkormányzata, üzemeltetője a Mágocs-Víz Kht.

A közüzemi vízellátó hálózatba bekapcsolt lakások száma összesen 977 db, arányuk 99,4 %. A vízműrendszer a H/1426-41/2002-12 sz. határozattal módosított H/1426-32/2001-12 iktató- és B. CXV/20 vizikönyvi számú vízjogi üzemeltetési engedély alapján üzemel.

A vízműrendszer vízbázisa is Mágocs nagyközségben van, a vízbeszerzés a B-8, B-14, és K-7 kataszteri számú kutakból történik.

A víztermelő kutak jellemző műszaki adatai:

1. sz kút:	Mágocs, B-8
Létesítés éve:	1965
Mélysége:	79,2 m
Nyugalmi vízszint:	+0,6 m
Üzemben kitermelhető vízmennyiség:	152 l/perc
Üzemi vízszint:	-16,2 m
Védőterülete:	50 x 36 m
Feltárt vízkészlet típusa és minősége:	rétegvíz, II. osztályú

2. sz kút:	Mágocs, B-14
Létesítés éve:	1971
Mélysége:	114 m
Nyugalmi vízszint:	-8,6 m
Üzemben kitermelhető vízmennyiség:	363 l/perc
Üzemi vízszint:	-17,0 m
Védőterülete:	50 x 36 m
Feltárt vízkészlet típusa és minősége:	rétegvíz, II. osztályú

4. sz kút:	Mágocs, K-7
Létesítés éve:	1964
Mélysége:	68,0 m

Készítette: DÉL- DUNÁNTÚLI KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG Pécs
2007

Nyugalmi vízszint:	+3,0 m
Üzemben kitermelhető vízmennyiség:	230 l/perc
Üzemi vízszint:	-8,2 m
Védőterülete:	26 x 23 m
Feltárt vízkészlet típusa és minősége:	rétegvíz, II. osztályú
Feltárt vízkészlet mennyisége:	1025 m ³ /nap
Vízellátó mű mértékadó kapacitása:	710 m ³ /nap
Vízhasználat jellege:	közcélú
Engedélyezett vízkivétel:	482 m ³ /nap

A kitermelt rétegvíz nem tartalmaz határérték feletti vízminőségi paramétereket, ezért fertőtlenítés után a víztoronyba, majd a 17,6 km-es települési vízelosztó hálózatba juttatják az ivóvizet.

1.3.5.2. Kommunális szennyvízkezelés – szennyvíz elhelyezési koncepció

A településen önálló szennyvízelvezetési agglomerációt alkotó szennyvízcsatorna hálózat és szennyvíztisztító telep üzemel. Az agglomeráció 1995 óta működik, ekkor adták át a szennyvízcsatorna hálózatot és helyezték üzembe a tisztító művet is. A közművagyon tulajdonosa Mágocs Község Önkormányzata, üzemeltetője a Mágocsvíz Kht.

A településen 882 ingatlan rendelkezik szennyvízbekötéssel, az ellátottság aránya 84,2 %. Fontos lenne a bekötés nélküli ingatlanokon szorgalmazni a szolgáltatás igénybevételét, mivel a keletkező szennyvíz teljes mennyiségének elvezetése rendkívül fontos lenne a települések fejlődése és az egészséges életkörülmények biztosítása érdekében. A szennyvízcsatorna igénybevételét ösztönzi a talajterhelési díj is, melyet az önkormányzat róhat ki azon ingatlanok tulajdonosaira, akik a műszakilag rendelkezésre álló közcsontra nem kötnek rá, illetve ennek hiányában egyedi szennyvíz elhelyezési kislétesítményt, illetve egyedi szennyvíztisztító kisberendezést nem alkalmaznak. A települési folyékony hulladék kezelésével részletesen az 1.4.1.2. fejezet foglalkozik.

Mágocs település szennyvízelvezető rendszerében összesen 14,0 km KG PVC gravitációs szennyvízcsatorna, 2 db szennyvízátemelő és 2,2 km KM PVC szennyvíz nyomóvezeték, valamint egy 350 m³/nap hidraulikai kapacitású szennyvíztisztító telep üzemel. A szennyvízelvezető és -tisztító rendszer kiépítése óta eltelt időszakban szennyvízhálózat bővítés az agglomerációban jelentős mértékben nem történt. A csatornahálózat elválasztott rendszerű, de csapadékos időjárás esetén jelentős az infiltráció. Üzemeltetési szempontból ez problémát jelent, mivel a szennyvíztisztító telep a hidraulikai terhelések változására nagyon érzékeny. A tisztítási technológia rosszul reagál a változó hidrodinamikai terhelés hatására. A szennyvíztelep hidraulikai kapacitása 350 m³/d, hidraulikai kapacitás kihasználtsága 81,9 %-os.

A mágocsi szennyvíztisztító telep.

Eleveniszapos biológiai tisztítási technológiát alkalmaznak. A telepre érkező szennyvíz a rácsműtárgy és egy anoxikus medence után kerül a kombinált biológiai műtárgyba, (levegőztető és utóülepítő medence) ahol az eleveniszapos lebontás történik.

Kombinált biológiai műtárgy.

A tisztított szennyvíz fertőtlenítésre kerül, a szennyvíziszapot pedig víztelenítik, majd az önkormányzat által kijelölt helyre szállítják. Ez jelenleg az egykori korszerűtlen szippantott szennyvíz ürítőhely. A szennyvíziszap megfelelő hasznosítása, ártalmatlanítása mielőbb megoldandó feladat (lásd Hulladékgyűjtés c. fejezet).

Az elvezetésre kerülő tisztított szennyvíz befogadója a Hábi csatorna Mágocsi mellékága.

Az önkormányzat felelőssége, hogy megszervezze a bekötés nélküli ingatlanokon a jegyzői engedély-köteles, a lakosság által - egyelőre fakultatívan, de a központi tervek szerint belátható időn belül, kötelezően - igénybeveendő, egyedi szennyvízkezelési közszolgáltatást.

A 174/2003. (X. 28.) Kormányrendelet 2. § b) pontja alapján egyedi szennyvízkezelésnek számít az olyan egyedi szennyvízkezelési létesítmények (építmények) alkalmazása, amelyek 1-25 lakosegyenértéknek (főnek) megfelelő települési szennyvíz tisztítását és/vagy végső elhelyezését, illetve átmeneti gyűjtését, tárolását szolgálják.

Ezek lehetnek:

- a.) **egyedi szennyvíz-elhelyezési kislétesítmények** (oldómedence és kavics- vagy homokszűrő, ide értve az épített vízinövényes megoldásokat is, ahol lehetővé válik a

- tisztított szennyvizek maradék tápanyag tartalmának hasznosítása a növényzet és a talaj élővilága számára, energia bevitel nélkül),
- b.) egyedi szennyvíztisztító **kisberendezések** (többségében előregyártott kisberendezések, ahol a szennyezőanyagok lebontása energiabevitel segítségével történik),
- c.) egyedi zárt **szennyvíztárolók** (zártan és vízzáróan kialakított medencék, amelyek a szennyvizek ártalommentes gyűjtésére és a szennyvízből keletkező települési folyékony hulladék (TFH) időszakos tárolására szolgálnak).

1.3.5.3. Csapadékvíz elvezetés

A települések csapadékvizét nyílt árkos rendszer vezeti el. Az árkok jellemzően nem burkoltak. A csapadékvizek befogadója a Mágocsi-árok. Az árkok karbantartását a helyi önkormányzatok idényjelleggel végzik, állapotuk általában elfogadható, helyenként gondozásra szorul.

Mágocsi utcakép a csapadékvíz-elvezető árokkal

1.3.5.4. Kommunális hulladékkezelés

A településen keletkezett hulladékok típusát, mennyiségét és ártalmatlanításának módját az 1.4.1. fejezet tartalmazza részletesen.

1.3.5.5. Energiagazdálkodás

A lakások számát tekintve a **villamos energia ellátás** a településen 100%-ban megoldott. A villamos energiát az E-ON Dél-dunántúli Áramszolgáltató Zrt. biztosítja. A KSH adatai szerint 2005. évben a háztartási villamos energia fogyasztók száma Mágocson 1027 volt. A háztartások részére szolgáltatott villamos energia 3064 MWh évente. A közterületi világítás megfelelő.

A **telefonhálózat** is kiépített, üzemeltetője a T-COM, kb. 700 lakásban van vezetékös telefon. A településen kábeltelevízió hálózat üzemel.

A **gázvezeték hálózat** ki van építve a településen, üzemeltetője az E-ON Zrt. Azonban a lakosság csupán 60 %-a veszi igénybe a gázszolgáltatást.

Szorgalmazni kell a gázellátó rendszerre történő minél nagyobb arányú rácsatlakozást és az alternatív, megújuló energiaforrások hasznosítását.

1.3.6. Közlekedési infrastruktúra

Mágocs nagyközség Baranya megye északi határán fekszik, a sásdi kistérséghez tartozik. Közúti kapcsolatai minden irányba kiterjedtek, négy állami közút található a településen, két összekötő és két bekötőút. A nagyközség úthálózatának hossza 97 km, ebből 28,4 km kiépített. Az utak felújításra szoruló állapotban vannak. Egyes szakaszokon az utak szélessége nem felel meg a kategóriájára előírtaknak. Az utak önkormányzati tulajdonrésze 84 %.

Mágocon 955 gépjárművet regisztráltak. A településen található közterületi parkolók száma nem elegendő.

A település busszal és vonattal is jól megközelíthető, a 10 buszmegálló a lakott terület nagyobbik részét lefedi, a járatok sűrűsége megfelelő. A vasúti törzshálózattal Újdombóváron keresztül közvetlen összeköttetése van.

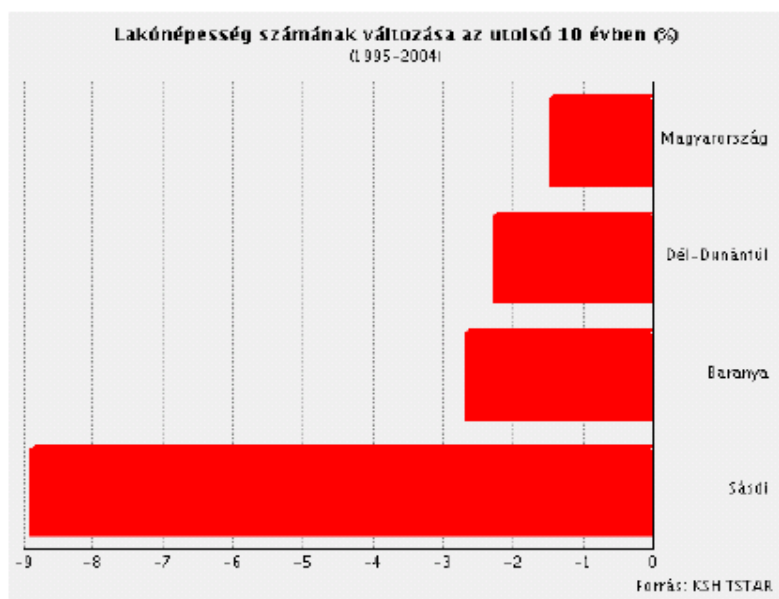
Kerékpáros útvonal a községet jelenleg nem érinti. A településfejlesztési tervben szerepel kerékpárút létesítése, amely főként a kialakítandó üdülőterület kerékpáros megközelíthetőségét célozza meg. A kiépítendő kerékpárút, a 611 j. főút mentén tervezett regionális kerékpárút irányából az üdülőterületen át, a tavakat érintve Gunaras felé ill. a településközponton keresztül Bonyhád és Alsómocsolád felé halad.

1.3.7. Társadalmi-gazdasági viszonyok

1.3.7.1. Demográfiai folyamatok

Mágocs település Baranya megye ÉNY-i határán fekvő nagyközség. Az adott területen és időben élő népesség elsődleges jellemzői a létszáma, nemek és életkorok szerinti összetétele. A népesség számának változását a születések és halálozások egyenlege (természetes szaporodás/fogyás) és a külső vándorlások egyenlege határozza meg. A korösszetétel változásai az újonnan belépők (újszülöttek) számától és az életkoronként kilépők (korszerinti elhalálozások, be- és kivándorlások) számától függenek.

A Sásdi kistérségben ugyanúgy, mint a megyében a népesség számának alakulása csökkenő tendenciát mutat.

Mágocs összes lakosának száma 2558 fő, ebből a belterületen és a külterületen élők számának megoszlása 2537 ill. 21 fő. A lakosságszám változása mérsékelten csökkenő tendenciát mutat. A lakosság korösszetétele is mérsékelten változott a legutóbbi évtizedben. Jelenleg az aktív korúak aránya 58,5 %, a gyermekeké 18 %, míg a lakosság 23,5 %-a 60 év feletti. A nők és a férfiak aránya 53 % ill. 47 % ez szám szerint 1356 nőt és 1202 férfit jelent. A lakosság összetételében a kisebbség aránya 30 %-os. Mágocs népességének 70 %-a katolikus vallású, 15 % evangélikus, 10 % református és a lakosok 5 %-a egyéb valláshoz tartozik.

A halálozások száma meghaladja az élve születések számát, a múlt évben 19 gyermek született, a halálozások száma 35 volt.

Mágocon 11,9 %-os a munkanélküliek aránya, örvendetes módon a lakosság helyben foglalkoztatására is van lehetőség, a dolgozók 70 %-a Mágocon vállal munkát.

1.3.7.2. Szociális ellátás

Mágocs, mint a mikrotérség gazdasági, kulturális, oktatási, egészségügyi és közigazgatási központja 1982-ben kapott nagyközségi címet.

A településen működik a **Mágocs és Környéke Általános Művelődési Központ és Könyvtár**. Az ÁMK intézményei: az óvoda, az általános iskola, a könyvtár és a művelődési ház. Az iskola központi szerepet tölt be a mikrotérség életében, hiszen a 450 fős intézménybe Alsómocsoládról, Nagyhajmásról és Mekényesről is Mágoásra járnak a tanulók. A 125 férőhelyes óvodába Alsómocsoládról és Mekényesről járnak gyerekek.

Az idősek ellátását a **Szociális Gondozási Központ** biztosítja. Az intézmény által nyújtott szolgáltatások: étkeztetés, házi gondozás, nappali ellátás, ápolás-gondozás.

A településen működő **civil szervezetek**:

„Unokáink és Gyermekeink Egészségéért” Közalapítvány

„Mágocs Jövőjéért” Közalapítvány
 Mágocsi Német Nemzetiségi Egyesület
 Mágocsi „Nimród” Vadásztársaság
 Mágocsi Polgárőr Egyesület
 Nyugdíjasok Egyesülete

A mágocsi **Egészségházban** házi orvos, gyermekorvos és fogorvos rendel, emellett orvosi labor és védőnői szolgálat működik. Az egyéb orvosi ellátást többségében Dombóváron veszik igénybe. A nagyközségben gyógyszerár is működik.

A településen polgármesteri hivatal, posta, rendőrség, polgárőrség, szolgáltatóház található, rendszeresen szerveznek **kulturális rendezvényeket**: Mediterrán Ősz, Beat Fesztivál, Nyugdíjas találkozók. A környezet védelmének érdekében rendszeresen lomtalanítást, közterületi hulladékgyűjtést tartanak.

1.3.7.3. Gazdasági környezet

Napjainkban mintegy 170 társas-, és egyéni vállalkozás működik a településen. A településen a meghatározó gazdasági ág a mezőgazdaság, főként a növénytermesztés a jellemző, a háztáji állattartás egyre inkább a háttérbe szorul, egyre kevesebb sertést, baromfit nevelnek. Mágocson működik egy tápkeverő üzem, egy sertés-, egy marha- és egy pulykatelep.

A település fekvése, a tiszta levegő, nyugodt környezet és az egyre növekvő igény a szabadidős tevékenységek iránt teret nyithat a turizmus fellendülésének. A településfejlesztési terv részeként jelentkezik a belterületől északi irányba tervezett, ún. Rekereációs Öko Centrum létesítése, melyben várhatóan kulturális intézményrendszer, egészségügyi- sport- és wellnessközpont valamint vendéglátó- és szálláshelyek kerülnek kialakításra.

1.3.8. Az emberi egészség alakulásának környezeti összefüggései

A lakosság egészségi állapotát számos kockázati tényező határozza meg. A rizikótényezők túlnyomó többsége elsősorban betegségekre hajlamosító, fenntartó ok (ún. másodlagos ok), és nem közvetlenül kiváltó tényező. Halmozódásuk azonban növelheti a betegségek kockázatát, előfordulási gyakoriságát.

Az egészségi állapotot befolyásoló kockázati tényezők:

- Egyéni, endogén tényezők (veleszületett genetikai adottságok, szerzett tulajdonságok, életkor, nem).
- Életvitel (táplálkozási szokások, fizikai aktivitás, élvezeti szerek fogyasztása, szabadidő eltöltése).
- Lakókörnyezeti tényezők (természetes környezet közegeinek fizikai, kémiai, biológiai állapota, épített környezeti tényezők fizikai, kémiai, biológiai állapota, város-falu, ipar-mezőgazdaság, szolgáltatások).
- Munkakörnyezettel, munkavégzéssel kapcsolatos tényezők (fizikai - hő, zaj, rezgés, ionizáló és nem ionizáló sugárzás, kémiai - gáz, gőz, füst, aerosol, por, rost, mikrobiológiai, pszichoszociális kóroki tényezők).
- Társadalmi, gazdasági (makro és mikro) környezeti tényezők (életvitelt meghatározó

Készítette: DÉL- DUNÁNTÚLI KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG Pécs

2007

társadalmi gazdasági tényezők, szociális környezet - migráció, munkanélküliség, elszegényedés, globalizáció, stb.).

- Az egészségügyi és szociális ellátáshoz való hozzáférés (ellátás minősége, ellátás elérhetősége).

Hazánkban a fertőző megbetegedések mellett egyre hangsúlyosabb a nem fertőző betegségek megelőzése. A lakosság nem fertőző megbetegedéseinek monitorozására – a nemzetközi gyakorlat szerint – a halálotti elemzések alkalmasak, mivel jól kifejezik nem csak az egyént, de az egész társadalmat terhelő kockázati tényezőket is (ilyenek az egészségtelen életmód, a káros környezeti hatások, az egészségügyi ellátás zavarai, a társadalmi-gazdasági-szociális esélyegyenlőtlenségek). Ezek a tényezők az országon belül jelentős különbségekkel érvényesülnek, amit jól tükröznek a halandósági elemzések is. A különböző hatások befolyásolhatók és megváltoztathatók ugyan, de az egészségügy szerepe behatárolt, csak széleskörű beavatkozások vezethetnek eredményre.

A lakosságot közvetlenül veszélyeztető káros környezeti hatások közül kiemelendők a levegőbe kerülő légszennyező anyagok okozta (kültéri, beltéri) és a nem megfelelő minőségű ivóvíz fogyasztásából eredő betegségek.

Légszennyező anyagok egészségi állapotra gyakorolt hatása

Az egész évben jelenlévő légszennyezőanyag-terhelés – a főleg közlekedés eredetű nitrogén-dioxid és szén-monoxid, a fűtési eredetű szálló por, valamint az egyéb légszennyezők is, mint például a szénhidrogének, a kén-dioxid, az ózon, az ólom, a szálló porral együtt szennyező baktériumok, gombák, pollenek – komoly környezeti expozíciót jelentenek a lakosság számára. A légszennyező anyagok a légutakon át a szervezetbe jutva közvetlenül fejtik ki hatásukat, egyrészt a légzőszervekre hatva, másrészt a testnedvekben feloldódva. Felületi szennyeződést okozva bőrirritációt is kiválthatnak. Közvetett hatásuk révén az életfenntartáshoz szükséges UV-sugárzást kiszűrve járulnak hozzá a nagyvárosi klíma kialakulásához, mely kedvezőtlenül hat az ember pszichés állapotára is. A légszennyező anyagok idült (krónikus) hatásai mellett heveny (akut) hatások is regisztrálhatók, melyek az ún. szmog-helyzetek esetén fordulnak elő.

Belsőterei lakókörnyezetünk levegőminősége

Lakások, iskolák, színházak, irodák ártalmas légszennyezőire az 1970-es években először jelentkező "legionárius betegség" irányította a figyelmet. A baktériumok, vírusok, gombák a belső légterek mikrobiológiai szennyezői. Zárt térben, tömegben összezsúfolódva felszaporodnak a légúti kórokozók.

A fertőző betegségeken kívül az allergiás megbetegedések jelentős részében is belső lakókörnyezetünkben találjuk a kiváltó okot. Zárt terek allergénjei elsősorban az állatszőrök, tollak, a poratkák és a penészgombák, de allergiát a fertőző megbetegedésért felelős mikrobiológiai légszennyezők bármelyike kiválthat.

A kémiai légszennyezők a vegyi anyagok széles körű felhasználásával belső környezetünkben is megjelentek, és a lakosság egészségét tekintve a legjelentősebb környezeti problémává léptek elő. Belső légtérben koncentrációjuk általában alacsonyabb, mint ipari üzemekben, de magasabb, mint a kültéri levegőben. Koncentrációjuk általában elmarad attól a szinttől, hogy

érzékszerveinkkel észlelni tudnánk, vagy azonnali rosszulétet okoznának, de hosszú évek alatt súlyos egészségkárosodáshoz vezethetnek.

Ivóvíz okozta betegségek

Az ivóvíz sok olyan anyagot tartalmaz, amelyre szüksége van az emberi szervezetnek. Ilyen anyagok a megfelelő mennyiségű fluor, jód, ásványi sók. Vannak olyan anyagok azonban, amelyeknek csak minimális - egészségügyi határérték alatti - mennyiségben, vagy egyáltalán nem lehetnek jelen. Ilyenek pl. a szulfid, ammónium, arzén, nehézfémek, növényvédő szerek, stb. Betegséget okozhat még a különböző mikroorganizmusokkal terhelt ivóvíz fogyasztása. Az egyik legnagyobb jelentőséggel bíró ivóvízszennyező anyag a nitrát. Csecsemőkben okozza az ún. *kék betegséget (methaemoglobinaemia)*.

Ahol a lakásokban be van vezetve a vezetékes ivóvíz, ott a szolgáltató vízmű és az ÁNTSZ is rendszeresen vizsgálja az ivóvíz minőségét, a vízmű által szolgáltatott víz fogyasztása biztonságos. Probléma csak ott adódhat, ahol saját fűrt illetve ásott kút van, amelyet nem ellenőriznek rendszeresen. Amennyiben a kút nitrát-tartalma meghaladja az egészségügyi határértéket, nem alkalmas a csecsemő táplálására.

A baktériumok, egyéb mikroorganizmusokkal együtt természetes és mesterséges úton juthatnak az ivóvízbe.

- ***Természetes úton*** a csapadék a *talaj felső rétegével* érintkezve kimossa a mikroorganizmusokat. A talaj szerkezetétől függően hosszabb-rövidebb idő alatt a mélybe szivárog és az első vízzáró réteget elérve, összegyűlik. Közben a talaj *öntisztuló képességének* hatására a mikroorganizmusok kiszűrődnek, megfelelő tápanyag hiányában elpusztulnak. Így az *első vízáadó rétegből* (6-7 m mélységből) akár már bakteriológiai szempontból kifogástalan vizet hozhatunk a felszínre. Sajnos ennek valószínűsége a szennyvízcsatorna hálózat elégtelensége miatt az országban minimálisra csökkent. Az alsóbb vízáadó rétegek csak *mélyfúrású kutakkal* érhetőek el. A vezetékes ivóvíz többnyire ilyen kutakból származik. A mélyfúrású kutak vize bakteriológiai szempontból kifogástalan, mivel abban a mélységben már kórokozó baktériumok nem élnek meg.
- A víz ***mesterséges szennyezése*** egyértelműen az *emberi tevékenység* eredménye. Ide sorolhatók a *szennyvízelhelyezés* különböző formái a felszíni vizekben, a fekália deponálása talajban, a szennyvíz kiengedése a talajba vagy használaton kívüli ásott kútba, továbbá ide tartoznak az állattartásból eredő szennyvizek, hulladékvizek is.

Ha az ivóvízként felhasznált felszín alatti és felszíni vizek szennyvízzel fertőződnek, és ez által az ivóvíz kórokozókkaal szennyezett, annak súlyos egészségügyi következményei lehetnek. Ha többen fogyasztják ugyanazt a fertőzött vizet, vízjárványok jöhetnek létre.

A vezetékes víz esetén - a folyamatos ellenőrzés miatt nem, vagy csak ritkán fordulnak elő víz eredetű járványok. Így az ilyen ivóvizet fogyasztó lakosság nincs veszélyeztetve. Ahol azonban nincs kiépítve a vízvezeték hálózat, ott a lakosság gyakran az ásott kutak vizét fogyasztja, amely a talaj felsőbb rétegeiből származik, emiatt gyakrabban tartalmaz fekális szennyezést (okokat lásd fent). Végleges megoldást a vezetékes vízellátás és az azzal párhuzamosan kiépített szennyvízcsatorna-hálózat biztosíthat! Ennek megvalósulását minden lehetséges eszközzel támogatni kell!

A környezeti tényezőkkel összefüggő betegségek nehezen azonosíthatók, mivel számos tényező együttes hatásának eredményeként alakulnak ki.

Talajszennyezés

A talajt szennyező anyagok hatásukat a levegő, a talajvíz, illetve közvetetten a táplálékláncon keresztül fejtik ki (növények, állatok). A szennyező anyagok közül kiemelésre érdemesek a különböző nehézfémek, a kőolaj származékok, az aromás szénhidrogén-származékok, a BTX vegyületek (benzol, toluol, xilol), a halogénezett bifenilek. Ezek nagy része rákkeltő és mutagén.

Mágocs településen különös figyelmet kell fordítani:

- a felszíni vizek vízminőségének javítására (a település nitrátérzékeny területen helyezkedik el),
- a felszín alatti vizek minőségének megóvására (a település a felszín alatti vizek állapota szempontjából érzékeny területen fekszik),
- a pollenkoncentráció csökkentésére, a rendszeres parlagfű-mentesítésre,
- a települési szilárd és folyékony hulladék előírások szerinti elhelyezésére.

A településen a környezet-egészségüggyel kapcsolatban célirányos vizsgálatokat nem végeztek, a helyi adottságok a megyei átlagos adatoknak felelnek meg.

1.4. Önállóan kezelt hatótényezők

1.4.1. Hulladékgazdálkodás

Mágocs Község a Mecsek-Dráva Szilárdhulladék Gazdálkodási Projekthez csatlakozott. A település helyi hulladékgazdálkodási tervét az MKM Consulting Kft. készítette el 2004. júliusában, a területi hulladékgazdálkodási tervvel összhangban a 126/2003. évi Korm. rendelet tartalmi követelményeinek megfelelően. A hulladékgazdálkodási tervet Mágocs Község Önkormányzatának 16/2004.(IX.24.) sz. rendelete hagyja jóvá. Az MKM Consulting Kft. 2007. évben beszámolót készített a terv végrehajtásáról.

1.4.1.1.1. Települési szilárd hulladék és hulladékkezelés

A hulladékkezelési közszolgáltató kiválasztásáról és a közszolgáltatási szerződésről a 224/2004. (VII.22.) Korm. rendelet, a települési hulladékkezelési közszolgáltatási díj megállapításának részletes szakmai szabályairól a 365/2004. (XII. 26.) Korm. rendelet rendelkezik. A települési hulladékokkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeit a 364/2004. (XII. 26.) Korm. rendelet szabályozza. A hulladékok jegyzékét a 22/2004. (XII.11.) KvVM rendelet tartalmazza.

Mágoacson a lakosság körében évente kb. 758 t települési szilárd hulladék (EWC kód: 20 03 04) keletkezik, melynek begyűjtéséről és elszállításáról szerződés alapján a Völgység-Kom Kft. gondoskodik. A begyűjtés heti gyakorisággal történik. A hulladékot a BIOKOM Kft. kezelésében lévő kárászi hulladéklerakóban lerakással ártalmatlanítják. A települési szilárd hulladék kezelési közszolgáltatás igénybevételéről a 4/2003.(IV.01.) Önk. rend. rendelkezik. A szemétszállítás díja a lakosságot nem terheli, azt az önkormányzat fizeti. A rendszeres hulladékgyűjtési program keretében el nem szállított hulladékok összegyűjtésére évente egyszer lomtalanítást szerveznek.

A települési szilárd hulladék begyűjtése a település területén 100%-ban megoldott és a gyűjtés gyakorisága is megfelelő.

1.4.1.2. Települési folyékony hulladék és hulladékkezelés, szennyvíziszap elhelyezés

A településen a szennyvízcsatorna hálózat ki van építve (lásd 1.3.5.2 pont), az ellátottság aránya azonban csak 84%-os.

A **települési folyékony hulladék** összegyűjtésével, elszállításával és elhelyezésével kapcsolatos közszolgáltatásról a 4/2000.(V.01.) sz. Önk. rendelet rendelkezik.

A hulladékgazdálkodási terv alapján Mágoacson évente kb. 5000 m³/év települési folyékony hulladékot (EWC kód: 20 03 04) szállítanak el tengelyen, az összes keletkező mennyiségről nem áll rendelkezésre pontos adat. A szippantott szennyvizet jelenleg két vállalkozó szállítja el a dombóvári szennyvíztelepre: Deli Kornél és a Ratom Kft.

Az önkormányzatnak közszolgáltatót kell kijelölnie a települési folyékony hulladék elszállítására és közszolgáltatás szerződést kell kötnie.

Ahol nem lehetséges a csatornára való rákötés, ott azt megfelelő közműpótló berendezésekkel kell helyettesíteni (zárt szennyvíztározó). A nem szakszerűen kialakított szennyvízgyűjtőket fel kell számolni, mivel szennyezőforrást jelentenek a talajra és a felszín alatti vizekre nézve. A Környezetterhelési díjról szóló 2003. évi LXXXIX. Tv szerint talajterhelési díj fizetési kötelezettség terheli azt a kibocsátót, aki a műszakilag rendelkezésre álló közcsatornára nem köt rá, illetve ennek hiányában egyedi szennyvízelhelyezési kislétesítményt, illetve egyedi szennyvíztisztító kisberendezést nem alkalmaz. A talajterhelési díjat az önkormányzatoknak helyi rendeletben kell szabályozniuk. Mágocson erről a 13/2004.(VII.22.). sz. Önk. rend. rendelkezik.

A szennyvíztisztító telepen évente keletkező kb. 20-25 tonna **szennyvíziszapot** (EWC kód: **19 08 05**) jelenleg a településen található egykori folyékony hulladék leürítőhelyre szállítják. Fontos feladat a keletkező iszap hasznosításának megoldása lehetőleg mezőgazdasági kihelyezéssel vagy komposztálással.

A szennyvíziszap hasznosítási célkitűzései a következők:

- mezőgazdasági hasznosítás arányának növelése (pl. energiaültetvények kialakítása)
- egyéb hasznosítás arányának növelése (pl. égetés)
- megújuló energiaforrásként való hasznosítása
- a keletkező szennyvíziszap lebomló szervesanyag-tartalmának és lerakótelepen való elhelyezési arányának csökkentése
- a mezőgazdasági elhelyezésre alkalmatlan iszapok hasznosítási lehetőségeinek feltárása, az elhelyezést gátló okok megszüntetése.
- a kezelt szennyvíziszap (komposzt) takaró réteggént történő felhasználási lehetőségei.

A szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól az 50/2001. (IV. 3.) Korm. rendelet szól. Mezőgazdasági területre csak a rendeletben előírt módon kezelt szennyvíziszap helyezhető el. Kezelt iszap: biológiai, kémiai, illetve hőkezeléssel, tartós (legalább 6 hónapig tartó) tárolással vagy más kezeléssel nyert olyan iszap, melyek szennyezőanyag tartalma a rendelet előírásainak megfelel, és amelyben kezelés hatására a fekáli coli és a fekáli streptococcus szám ml-ben mért mennyisége az eredeti érték 10%-a alá csökken.

Az iszapkezelés a szennyvíztisztító telepen történik. A mezőgazdasági elhelyezés engedélyhez kötött tevékenység, amit talajtani szakvélemény alapján az illetékes növény- és talajvédelmi szolgálat engedélyez, amennyiben a kérelem megfelel az előírt feltételeknek.

Amennyiben a mezőgazdasági elhelyezés nem valósítható meg, lehetőség van a szennyvíziszap komposztálóban történő hasznosítására, illetve hulladéklerakóban történő ártalmatlanítására.

1.4.1.3. Egyéb nem veszélyes hulladékok

A településen keletkező kb. 500 t/év **építési-bontási** és egyéb **inert** hulladékokat az önkormányzattól kapott információ szerint útfeltöltésre és egyéb célokra a lakosság helyben hasznosítja. Három területen (0100, 0801 és 701/29 hrsz.) illegális lerakás is történt, ezeknek az illegális hulladékhalmozatoknak a felszámolása szükséges.

Cél, hogy csak a nem hasznosítható inert hulladék kerüljön lerakóban ártalmatlanításra. A Mecsek-Dráva Projekt keretében biztosítani kell a településeken keletkező hulladékok külön gyűjtését, elszállítását, szakszerű hasznosítását. A külön gyűjtés a térség tervezett hulladékudvaraiban, valamint a Kőkényi Központ építési törmelék feldolgozójával valósulhat meg. Cél a településen is problémaként jelentkező illegális lerakás visszaszorítása.

A településen keletkező **állati eredetű hulladékok** az állattenyésztés, illetve háztáji állattartás során keletkező állati tetemek. Az állati eredetű hulladékok a 22/2004. (XII.11.) KvVM rendelettel módosított 16/2001.(VII.18.) KöM rendelet értelmében nem számítanak veszélyes hulladéknak, azonban különleges kezelést igényelnek.

Az állati hulladékok szállítására, kezelésére vonatkozóan a 71/2003. (VI.27.) FVM rendeletben foglaltakat kell betartani. Az állati hullák ártalmatlanítása történhet fehérje-feldolgozó üzemben, továbbá biogáz- és komposztáló telepeken. Távlati célként a regionális komposztálótelepeken történő hasznosítás jelölhető meg.

Mágocon az állati tetemek elkülönített gyűjtése-tárolása megoldott, a településre állati eredetű hulladék beszállítása is történik a szomszédos településről. Az évente így összegyűjtött mennyiség kb. 5000 tonna. A tetemek átmeneti tárolását helyben, egy hűtővel felszerelt, az előírásoknak megfelelő kialakítású épületben végzik, majd a hetente kétszer közlekedő gyűjtőjárat az ATEV Rt. solti üzemébe szállítja ártalmatlanításra. A begyűjtést az engedéllyel rendelkező Kontár Kft. végzi.

További cél a dombóvári térség regionális együttműködésének pályázati úton történő megvalósítása.

Az állattartás helyi szabályairól nincs önkormányzati rendelet, ennek kidolgozása szükséges.

Az állati hullák elhelyezése korábban történhetett megfelelő műszaki kialakítású döngútban, azonban a 71/2003. (VI.27.) FVM rendelet szerint a használatban lévő döngútak működését legkésőbb 2005. december 31-ig meg kellett szüntetni.

Az állattartás során keletkező **hígtrágya és almos trágya** tárolását, hasznosítását a 27/2006. (II.7.) Korm. rendelet jó mezőgazdasági gyakorlat szabályainak megfelelően kell végezni. Mágocon több vállalkozó is folytat üzemi méretű állattartást: a településen egy sertéstelep, marhatelep és egy pulykatelep üzemel. A műszaki szempontból megfelelő trágyatárolás a gazdálkodók feladata és felelőssége.

Egyéb ipari- és gazdálkodói, mezőgazdasági- és élelmiszer-ipari nem veszélyes hulladék, csomagolási hulladék a településeken a gazdálkodó szervezetek termelő és szolgáltató tevékenységéből származhat, melyek gyűjtéséről és ártalmatlanításáról a gazdálkodó szervezeteknek maguknak kell gondoskodniuk.

1.4.1.4. Veszélyes hulladék- és hulladékkezelés

Veszélyes hulladék a településeken az ipari és mezőgazdasági jellegű tevékenységek során és a lakosság körében keletkezhet (használt szárazelemek, festékek, vegyi anyagok, kemikáliák, egészségügyi hulladékok, kiselejtezett gépjárművek, elektromos és elektronikai hulladékok stb.). A veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről a 98/2001. (VI. 15.) Korm. rendelet rendelkezik (módosította a 192/2003. (XI. 26.) Korm. rendelet, a 340/2004. (XII.22.) Korm. rendelet, illetve a 313/2005. (XII.25.) Korm. rendelet).

Ipari-mezőgazdasági tevékenység során ilyenek pl. a gépek karbantartásából származó olajos hulladékok, akkumulátorok, növényvédő szerek, stb. A vállalkozások tevékenysége során keletkező veszélyes hulladékok nyilvántartásáról, az előírásoknak megfelelő gyűjtéséről és ártalmatlanításáról a gazdálkodó szervezeteknek maguknak kell gondoskodniuk.

A **lakossági fogyasztásból** származó veszélyes hulladékok (lejárt szavatosságú gyógyszerek, festékes- és oldószeres göngyölegek, hulladékolajok, stb.). elkülönített gyűjtése a településeken nem megoldott. Az önkormányzat és a közszolgáltató eseti lakossági veszélyes hulladék begyűjtési akciókat nem szervez, így jelenleg a kommunális hulladékkal keveredve szállítják el. Az egyes veszélyes hulladékok gyűjtését azok jellege szerint, a lakosság által látogatható helyekre kihelyezett gyűjtőedényekkel lehet magvalósítani, illetve a lakosság a körzet hulladékudvarait veheti igénybe.

Mágocon **egészségügyi intézmények** működnek (háziorvosi, gyermekorvosi rendelés, fogászat). A rendelőkben évente keletkező kb. 65 kg egészségügyi hulladék begyűjtéséről a Pécsi Környezetvédelmi Kft. gondoskodik, kezeléséről a budapesti székhelyű Septox Kft.

1.4.1.5. Szelektív hulladékgyűjtés

A **2000. évi XLIII. hulladékgazdálkodási törvény** 56.§-a alapján a hulladéklerakóban ártalmatlanításra kerülő hulladék biológiailag lebomló szervesanyag tartalmát a bázis évhez viszonyítva 2007. július 1-ig 50%-ra, 2014. július 1-ig pedig 35 %-ra kell csökkenteni.

Mágocs területén jelenleg szelektív hulladékgyűjtési lehetőség nincs: sem gyűjtőpont, sem gyűjtőjáratok, sem hulladékudvar nem található a településen. A rendszeres hulladékgyűjtés keretében a Völgység-Kom Kft. évente egy alkalommal lomtalanítást végez.

Meg kell teremteni annak a lehetőségét, hogy a településen keletkező hulladék minél nagyobb aránya hasznosításra kerüljön. A lerakást a lehető legnagyobb mértékben minimalizálni kell. Ennek érdekében **szelektív hulladékgyűjtési rendszert**, hulladékgyűjtő szigetek kialakítását kell biztosítani. A lakosság körében szükséges a szelektív hulladékgyűjtés mielőbbi népszerűsítése, a lakosság tájékoztatása a szelektív hulladékgyűjtés szükségességéről és hasznosságáról.

Mágocs hulladékgazdálkodási tervének cselekvési programja szerint a településen 4 db szelektív gyűjtősziget kihelyezését tervezik 1-2,5 m³ térfogatú papír-, műanyag illetve üveghulladék gyűjtőedényekkel.

A Mecsek-Dráva Program megvalósítása során Mágocon és Dombóváron is **hulladékudvar** létesül, ahol a szelektíven gyűjtött háztartási hulladékok, építési törmelék és a háztartásokban keletkező veszélyes hulladékok (festékes göngyöleg, akkumulátor, szárazelem, stb.) gyűjtésére kerül sor.

A **zöldhulladék, biohulladék** gyűjtése nem folyik és a házi komposztálás sem elterjedt a településen. A térségi zöldhulladék gyűjtő hálózatok a zöldhulladékot üzemi méretekben hasznosítják. A Mecsek-Dráva Program keretében Dombóváron zöldhulladék komposztáló fog létesülni, a gyűjtőjárat Mágocs települést is érinteni fogja.

A bio- és zöldhulladékok hasznosítása helyi szinten is megoldható – az elkülönítetten gyűjtött bio- és zöldhulladékokból a termőföldek tápanyag-utánpótlására alkalmas komoszt keletkezik. Mágocson a *házi komposztálás* elterjesztését is szorgalmazni kell.

1.4.1.6. Hulladékgazdálkodással kapcsolatos problémák

Mágocs közigazgatási területén egy felhagyott települési szilárd hulladéklerakó, egy felhagyott települési folyékony hulladék ürítőhely és három illegális hulladéklerakó található.

- Az önkormányzati tulajdonban lévő, 080/1, 080/2 hrsz.területen található **felhagyott települési szilárd hulladéklerakó** rekultiválása a Mecsek-Dráva Program keretében folyamatban van. A felülvizsgálati dokumentáció már elkészült, jelenleg a rekultivációs tervet készítik. A lerakó megfelelő műszaki védelemmel nincs ellátva, a lerakott hulladék térfogata kb. 121.000 m³.
- A 0100, 0801 és 701/29 hrsz-ú területeken kialakult három **illegális építési törmelék lerakó** magánterületen található, felszámolása a jegyző felszólítására a tulajdonosok feladata. A lerakott hulladék mennyisége a 0100 hrsz. alatti területen kb. 3000 m³, a többi területen elhelyezett építési törmelék mennyiségéről nem áll rendelkezésre információ.
- A 0311/3 hrsz. alatt **korszerűtlen települési folyékony hulladék ürítőhely** található. Az önkormányzati tulajdonban lévő ürítőhely 4 db 50x4x2 m-es földmedencével rendelkezik, kapacitása összesen 1600 m³. Települési folyékony hulladék beszállítása már évek óta nem történik, csak a község szennyvíztisztító telepén keletkező szennyvíziszapot helyezik itt el. Meg kell oldani a szennyvíziszap megfelelő hasznosítását, és a korszerűtlen ürítőhelyet mielőbb rekultiválni kell.

1.3.9. Zaj- és rezgésterhelés

A környezetünkben kialakuló zajviszonyokat számos tényező befolyásolja, elsősorban a zajforrás típusa és működési körülményei a meghatározó. A környezeti zajforrásokat az alábbi főbb csoportokra oszthatjuk:

- üzemi létesítményektől származó zajok,
- közlekedéstől származó zajok,
- építkezésektől származó zajok.

A környezeti zaj- és rezgés elleni védelem legfontosabb feladata a meglévő káros zajterhelés csökkentése, valamint új terhelés kialakulásának megakadályozása. Ehhez az önkormányzatnak élnie kell a jogi szabályozás adta eszközökkel és lehetőségekkel, a település adottságaihoz illeszkedő szabályozási rendszer kidolgozásával.

A környezeti zajvédelem területén az érvényes általános előírásokat a **12/1983. (V. 12.) MT** számú, többször módosított, a zaj-és rezgésvédelemről szóló rendelet tartalmazza. Ez a jogszabály előírja a környezeti zaj-és rezgésvédelem legfontosabb szabályait, valamint meghatározza a hatósági hatásköröket és kijelöli a további szabályozás irányait. A **8/2002. (III.22.) KöM-EüM együttes rendelet** a zajterhelés határértékeit állapítja meg. Az ettől eltérő eseteket indoklással a helyi zajvédelmi rendeletben kell szabályozni.

Mágocs település közigazgatási területén nincsenek ipari tevékenységet folytató **üzemek** és jelentős zajterhelést okozó szórakozó- ill. vendéglátóhelyek.

A település **közlekedési** eredetű zajterhelése a közúti közlekedéstől származik. Az utakon különböző típusú és zajkibocsátású járművek különböző üzemállapotban, változó sebességgel haladnak, az okozott zajt a fentiekén kívül a környezeti viszonyok (pl. beépítettség, az útburkolat fajtája és állapota stb.) is befolyásolják.

Mágoacson, központi település lévén, jellemző az átmenő forgalom és a helyi közlekedés is, a településen regisztrált gépjárművek száma 955. A zaj mértékének megállapítására műszeres méréseket nem végeztek. A közlekedésből eredő zajterhelés nagyságának meghatározására a Területrendezési és Szabályozási Terv készítésénél számítással sor került. Ennek alapján elmondható, hogy a települést érintő összekötő utak mentén a zajterhelés határértéket meghaladó mértékű. A településen a közúti forgalom okozta zaj- és porterhelés redukálása érdekében zajcsökkentő létesítmények alkalmazásával ill. a területen őshonos fa- és cserje fajok telepítésével, védő erdősávokkal kedvező hatás érhető el.

A környezeti zaj szempontjából az építészeti tervezésnek, településrendezésnek döntő jelentősége van. Az új tervezésű területeken a megfelelő beépítési távolság meghatározásával és megtartásával ill. műszaki intézkedésekkel kell biztosítani a zajterhelési határértékek betartását.

Az építőipari kivitelezési tevékenységből származó zaj terhelési határértékeit a zajtól védendő területeken a 8/2002. (III.22.) KöM-EüM együttes rendeletének *2. számú melléklete* tartalmazza.

A zajvédelmi követelmények betartása érdekében helyi zajvédelmi rendelet magalkotása szükséges.

Összességében elmondható, hogy kismértékű, határértéket túllépő zaj- és rezgésterhelés a településen az összekötő utak mentén áll fenn. A településfejlesztés során a zajterhelési határértékeket érvényesíteni kell, hogy a rekreáció, a pihenés feltételei biztosítottak legyenek, ami a térség idegenforgalma szempontjából a természeti értékek mellett alapvetően fontos.

1.3.10. Környezetbiztonság

A környezetbiztonság veszélyeztetéséről akkor beszélünk, ha olyan állapot vagy helyzet áll elő, amely emberek életét, egészségét, anyagi értékeiket, a lakosság alapvető ellátását, a természeti környezetet, a természeti értékeket veszélyezteti, illetve károsítja. Ilyen helyzeteket természetes és mesterséges tényezők okozhatnak.

Természetes eredetű katasztrófák lehetőségei: földrengés, légköri természeti csapások, (csapadék, szél, magas hőmérséklet okozta károk), természetes eredetű tűzvész.

Mesterséges (emberi tevékenység által okozott) katasztrófák lehetőségei: tűzvész, repülőgép baleset, terrorista merénylet következményei, veszélyes anyagok nem megfelelő tárolásának, kezelésének következményei, nukleáris veszélyeztetés, felszíni ill. felszín alatti vizek szennyezése.

Az **1999. évi LXXIV. Törvény a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről** és az **1996. évi XXXVII. Törvény a polgári védelemről** leírja az egyes szervezetek közreműködésének szabályait a katasztrófhelyzet, valamint más vészhelyzetek elhárításában. A

katasztrófavédelmi valamint a polgári védelemről szóló törvény meghatározza a polgármesterek illetékességi területükön elvégzendő feladatait a katasztrófák elleni felkészülésben és védekezésben.

Mágocs területén nincsenek potenciális veszélyforrást jelentő üzemek. Amennyiben a jövőben ilyen tevékenységet terveznek, azt a lakott területtől megfelelő távolságra kell telepíteni. A környezetterheléssel járó tevékenységek esetében intézkedési tervet kell kidolgozni a balesetek, haváriaesetek elhárítására. A tevékenység jellegétől függően gondoskodni kell a káros kibocsátások mérsékléséről és a lakosság megfelelő tájékoztatásáról. A településnek biztosítani kell az esetleges árvizek kártétel nélküli levonulását. A vizek kártételei elleni védekezés szabályairól a **232/1996 (XII. 26)** Korm. rendelet szól.

1.3.11. Környezeti tudat- és szemléletformálás

A környezeti tudat- és szemléletformálás célja:

- a társadalom környezettel és fenntartható fejlődéssel kapcsolatos ismereteinek bővítése,
- az információhoz jutás javítása,
- a környezettudatos döntések és a fenntarthatóbb életmód ösztönzése,
- a környezetpolitikai döntésekben a felelős társadalmi részvétel erősítése.

Az eredményes környezetvédelmi szemlélet és - tudatformálás nélkülözhetetlen feltétele, hogy az kiterjedjen a társadalom minden rétegére, az alapismeretektől a szakismeretig. Ennek érdekében iskolarendszerű és az iskolarendszeren kívüli képzés, tájékoztató előadások és szóróanyagok szükségesek. A környezettudatosság fejlesztésének igen fontos területei a nevelés, az oktatásképzés, a művelődés, a tömegtájékoztatás, valamint a kutatás.

Az **iskolarendszer** óvodában, közoktatásban, szakoktatásban, felsőoktatásban nyújt általános és szakirányú környezeti képzést. A hulladékgazdálkodással kapcsolatos ismereteket valamennyi oktatási intézményben oktatni kell, azok a Nemzeti Alaptanterv részét képezik.

Az **iskolarendszeren kívül** az ökológiai ismeretterjesztés, a környezeti problémák tudatosítása és általában a társadalmi tudatformálás előadások, rendezvények formájában, a könyvkiadás, a sajtó, tömegkommunikáció, film, reklám, propaganda eszközök, mozgósító hatású akciók szervezésével történik.

A helyi környezeti nevelés és a társadalom környezettudatos szemlélete kialakításának lehetséges kiindulópontja a helyi környezeti problémák feltárása és a helyi értékek tudatosítása. Az önkormányzatok jelentős hatást érhetnek el a megfelelő szintű és tartalmú tájékoztatással, például a területen található természet- és környezetvédelmi értékekről, állapotokról és a védelmükben tett intézkedésekről, a hulladékgazdálkodás korszerű módszereinek, az egyes hulladékfajták egymástól elkülönített gyűjtésének a megismertetésével és népszerűsítésével.

Fontos, hogy a környezeti képzés különféle formái egymással összehangoltan, egymás hatásait erősítsék. A környezetvédelmi ismereteknek az oktatásával és terjesztésével - az állami, önkormányzati intézmények és más szervezetek bevonásával, valamint közszolgálati hírközlő szervek igénybevitelével - elő kell segíteni, hogy a lakosság környezeti kultúrája növekedjen. Az önkormányzatoknak a település környezet állapotára és védelmére vonatkozó információkat a lakossággal fórumokon kell megosztania.

Támogatni kell a helyi civil szervezetek működését.

II KÖRNYEZETVÉDELMI KONCEPCIÓ – CÉLOK MEGHATÁROZÁSA

2.1. Stratégiai alapelvek

A környezetvédelmi program alapelvei - Nemzeti Környezetvédelmi Programmal összhangban - a legfontosabb hazai és nemzetközi környezetpolitikai alapelvek, amelyek három fő csoportba sorolhatók:

- A környezetvédelemben mára már hagyományosnak tekintett alapelvek (pl. az elővigyázatosság, a megelőzés, a helyreállítás, a felelősség, az együttműködés, a tájékoztatás, a nyilvánosság és a „szennyező fizet” elve).
- A fejlett országok környezeti kormányzati tevékenysége alapján számunkra példaértékűnek tekinthető további alapelvek (a megosztott felelősség; az átláthatóság biztosítása a tervezés, döntéshozás, finanszírozás, megvalósítás és ellenőrzés során; kiszámíthatóság a szabályozásban és a finanszírozásban; számonkérhetőség, világos célok, mérhető teljesítmények; partnerség, szubszidiaritás, adicionalitás, többszörös hasznú intézkedések).
- A fenntartható fejlődés alapelvei.

A környezeti célállapot meghatározása során különböző szintű programokra, koncepciókra kell figyelemmel lenni. A környezet védelmét a társadalmi-gazdasági fejlődés, a terület- és településfejlesztés egyidejű biztosításával kell megvalósítani. A különböző szintű fejlesztések, elképzelések összehangolása nem mindig könnyű feladat.

A települési környezetvédelmi programnak az eredményes végrehajtás érdekében összhangban kell lennie a magasabb - **országos és regionális** szintű célokkal és kötelezettségekkel, így a következőkkel:

- EU direktívák, ajánlások, nemzetközi egyezmények
- Nemzeti Környezet- és Természetpolitikai Koncepció
- Országos Területfejlesztési Koncepció
- Nemzeti Környezetvédelmi Program I. –II. (NKP) (1997-2002, ill. 2003-2008.)
- Nemzeti Agrár Környezetvédelmi Program (NAKP)
- Nemzeti Környezet-egészségügyi Akcióprogram (NEKAP)
- Nemzeti Természetvédelmi Alapterv
- Országos Hulladékgazdálkodási Terv (2003-2008)
- A környezet védelméről szóló törvény
- A természet védelméről szóló törvény
- A területfejlesztésről és a rendezésről szóló törvény
- Környezetvédelemmel kapcsolatos egyéb jogszabályok
- Baranya Megyei Környezetvédelmi Program
- Baranya Megyei Területrendezési Koncepció
- Dél-dunántúli Régió Területi Hulladékgazdálkodási Terve

A NKP-II során feltárt hazai problémák megoldása nagyrészt egybeesik az EU csatlakozással összefüggő környezetvédelmi célkitűzéseinkkel és az egyéb nemzetközi egyezményekből

eredő kötelezettségeinkkel. A környezet védelmének általános szabályairól szóló **1995. évi LIII. törvény** és vonatkozó rendeletei meghatározzák a települési önkormányzatok környezetvédelmi feladatait és intézkedési lehetőségeit, a természetvédelmi feladatokat pedig a természet védelméről szóló **1996. évi LIII. törvény** határozza meg.

Helyi szinten Mágocs esetében a következőket kell figyelembe venni:

- Településrendezési Terv
- Hulladékgyűjtési terv
- Önkormányzati rendeletek

2.2. Általános célkitűzések

A környezetvédelmi programmal összhangban szükséges egy környezeti jövőkép kialakítása a települések számára. El kell érni, hogy az emberek belső igényévé váljon a tiszta, egészséges környezet és mindez párosuljon egy fenntartható, környezettudatos magatartás, életszemlélet kialakításával. Ennek megfelelően a környezetvédelemnek magában kell foglalnia

- a megelőző védelmet,
- az okozott károk megszüntetését,
- a természeti erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodást,
- és a települési környezet fejlesztését.

Az általános célkitűzések a következők:

- A természeti erőforrásokkal való gazdálkodásban a fenntartható fejlődés elvének figyelembevétele. A település adottságaihoz illeszkedő, a környezeti, társadalmi és gazdasági szempontokat egyaránt figyelembe vevő fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése. A környezeti, táji és természeti értékek megóvása, helyreállítása.
- A társadalom és környezet harmonikus kapcsolatának biztosítása: a lakosság egészségi állapotának javítása, a megfelelő életminőséghez szükséges környezeti állapot megőrzése, javítása, illetve helyreállítása - azaz az egészséges környezet feltételeinek biztosítása. Az emberi egészséget károsító, veszélyeztető hatások csökkentése, megszüntetése.
- A gazdasági fejlődésben a környezeti szempontok érvényesítése. A gazdasági fejlődést úgy kell megvalósítani, hogy a növekvő jólét csökkenő környezetterheléssel járjon együtt. Környezetbarát, környezetvédelmi ipar fejlesztése, versenyképes termelési és szolgáltatási technológiák alkalmazása.
- A környezeti folyamatokkal, hatásokkal, valamint a környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos ismeretek, tudatosság és együttműködés erősítése.

A helyzetértékelés segítségével megállapíthatók azok a célok, amelyeket a településeken meg kell valósítani annak érdekében, hogy a környezet állapota a kívánt elvárásoknak megfeleljen. A kitűzött célok megvalósításához elengedhetetlen a lakossággal, civil szervezetekkel, ipari és mezőgazdasági vállalkozásokkal és a hatóságokkal a környezetvédelem terén még szorosabb együttműködés kialakítása.

A program célja a környezeti problémák feltárása mellett azok megoldása is, a célok eléréséhez szükséges feladatok meghatározásával. A konkrét célok, illetve az ezek eléréséhez szükséges feladatok az adott terület fejezeteiben jelennek meg.

2.3. Levegőtisztaság-védelem

Célok

A levegő minőségét veszélyeztető globális folyamatok mellett a helyi szinten kibocsátott, antropogén eredetű légszennyező anyagok okoznak gondot, melyek forrásai az energetikai és más iparágak, a mezőgazdaság, a közlekedés, a szolgáltató ágazat, és a lakossági fűtés. A levegő minőségével kapcsolatos cél a jó levegőminőségi állapot fenntartása, lehetőség szerint annak tovább javítása, a már meglévő káros terhelések csökkentése és az újabb, nemkívánatos kibocsátások megakadályozása – helyi szinten különösen a NO_x, SO₂, és az ülepedő por vonatkozásában.

Feladatok

1. A lakossági fűtésből származó légszennyező anyagok kibocsátásának csökkentése a gázellátó rendszerre való rácsatlakozás arányának növelésével és az alternatív energiahordozók (nap- és szélenergia, geotermikus energia, biomassa hasznosítás) alkalmazásának támogatásával.
2. A közlekedési eredetű emissziók csökkentése az utak állapotának javításával, a portalanított utak arányának növelésével, védőszerepet betöltő zöldsáv bővítésével és karbantartásával.
3. Az állattartásból származó konfliktusok (káros kibocsátások, bűzterhelés) megelőzése céljából állattartási rendelet megalkotása szükséges.
4. A növényi és kerti hulladékégetést, a tűzgyújtási rendet önkormányzati rendeletben kell szabályozni.
5. Újonnan létesítendő üzemek esetén a technológiai eredetű légszennyezést telepengedélyezéssel, gazdasági területek kijelölésével, ellenőrzéssel kell mérsékelni. A környezetvédelmi előírásokat a kisipari tevékenységekre is ki kell terjeszteni.
6. A levegő allergiát okozó pollentartalmának csökkentése a gyomnövények elszaporodásának megakadályozásával, rendszeres parlagfűirtással.

2.4. Vízminőség-védelem

Célok

A vízvédelem magában foglalja a felszíni vizek, a felszín alatti vizek védelmét, valamint a környezetkímélő vízgazdálkodást. A víz - mint alapvető életfeltétel és korlátozottan előforduló erőforrás - kitermelésének és felhasználásának feltételeit a területi adottságoknak megfelelően kell megállapítani. A felszín alatti víz esetében biztosítani kell az egyensúlyt a felszín alatti víz kitermelése és utánpótlódása között, és törekedni kell arra, hogy a felszínről beszivárgó víz ne szennyezze el a felszín alatti vízkészleteket. A felszíni vizek igénybevétele, terhelése csak olyan módon történhet, amely a természetes folyamatokat és a vizek mennyiségi, minőségi megújulását nem veszélyezteti. A települések szempontjából fontos a megfelelő minőségű ivóvíz biztosítása, továbbá a szennyvízcsatorna-hálózat kiépítése.

Feladatok

1. A talaj- és talajvíz terhelés csökkentése érdekében a jelenleg használatos, nem szakszerűen kialakított szennyvízgyűjtők, szikkasztók használatának megszüntetése, szakszerű közműpótlókkal történő helyettesítése. A szennyvízcsatorna hálózatra történő csatlakozási arány növelése.
2. A felszín alatti vizek minőségének védelme érdekében az állattartással összefüggő trágyakezelés- és elhelyezés állattartási rendeletben történő szabályozása, az előírásoknak megfelelő állattartási gyakorlat meghonosítása.
3. A mezőgazdasági eredetű vízszennyezés mérséklése, a műtrágyák körültekintő használata, jó mezőgazdasági gyakorlat alkalmazása, mivel Mágocs nitrátérzékeny területen helyezkedik el.
5. A felszíni vízfolyások rendszeres mederkotrása, karbantartása, a környezetbe illeszkedő szabályozása.
6. A felszíni- és felszín alatti vizekre veszélyt jelentő potenciális és tényleges szennyezőforrások felmérése, felszámolása (illegális hulladéklerakás, szennyvízszikkasztás, felhagyott hulladéklerakó és szippantott szennyvíz ürítőhely, stb.), környezetszennyező hatásaik mérséklése/megszüntetése.
7. Takarékos vízhasználat a fenntartható vízhasznosítás érdekében (pl. öntözés talajvízkútból)
8. A csapadékvíz hálózat fejlesztése, a szükséges helyeken a földárkok mederburkolása a meglévő árkok karbantartása, jókarba helyezése. Hatékony, összehangolt vízrendezés a vízgyűjtő területtől a befogadóig, vízrendezési terv készítése.

2.5. Talajvédelem

Célok

A termőföld feltételesen megújuló, korlátozottan rendelkezésre álló erőforrás, így a termőképességének megőrzése kiemelkedő jelentőségű feladat. Az intenzív mezőgazdasági termelés hosszú távon károsan megváltoztatja a talajok termékenységét, szerkezetét, ezért megfelelő területhasználati struktúrát és agrotechnikát kell alkalmazni. Mérsékelni kell a talajdegradációs folyamatokat, meg kell szüntetni az azt kiváltó antropogén hatásokat.

Feladatok

1. A talaj termőképességének megóvása és helyreállítása a földvédelmet elősegítő területhasználat, agrotechnika megvalósításával. Megfelelő vetésforgó alkalmazása.
2. Optimális területhasznosítások kialakítása, ennek a települések rendezési tervében történő szabályozása. A jó minőségű termőtalajjal borított területek más irányú hasznosítását korlátozni kell. Parlagterületek rehabilitációja.
3. Az erózióval veszélyeztetett területek felmérése, az erózió visszaszorítása megfelelő talajművelési mód megválasztásával és a külterületek megfelelő csapadékvíz-elvezetésével.

4. A talajra veszélyt jelentő potenciális és tényleges szennyezőforrások felmérése, (pl. illegális hulladéklerakás, szennyvízszikkasztás, állattartás stb.), környezetszennyező hatásaik mérséklése/megszüntetése.
5. A mezőgazdasági gazdálkodásból származó műtrágyák és az állattartásból keletkező szerves trágya kihelyezése, a talajerő-utánpótlás és talajgazdálkodás feltételeinek szabályozása a földtani közeg minőségének megőrzése érdekében.

2.6. Természet- és tájvédelem

Célok

A természet- és tájvédelem magában foglalja a helyi- és országos jelentőségű, természetvédelmi oltalom alatt álló értékek védelmét, az ökológiai egyensúly megőrzését, illetve a védetté nem nyilvánított területek környezetbarát használatát. Törekedni kell a káros antropogén hatások mérséklésére, a megelőzésre, illetve a már károsodott területek állapotának helyreállítására, rekultivációjára.

Feladatok

1. A település É-i részén húzódó Méhész-patak és a közigazgatási területek DNy-ről határoló Hábi-patak az ökológiai folyosó részét képezik. Fennmaradásukat, mint élőhelyet, hosszútávon biztosítani kell.
2. Mágocs ÉK-i részén található, a NATURA 2000 hálózat részét képező területek védelme.
3. A tájsebként megjelenő felhagyott hulladéklerakó és a szippantott szennyvíz ürítő hely területének rekultiválása, az illegális hulladéklerakás megszüntetése.
4. A talajerózió által fenyegetett területeken, ahol a mezőgazdasági termelés nem célszerű, ajánlott az őshonos fafajokkal történő erdőtelepítés. A már meglévő erdőterületeken a nem őshonos fafajok cseréjével az erdők ökológiai állapotának javítása érhető el. Biztosítani kell a természetes élőhelyek védelmét.
5. A település-, a területrendezés és fejlesztés, különösen a területfelhasználások, a telekkialakítások, az építkezések során kiemelt figyelmet kell fordítani a természeti értékek és rendszerek, a tájképi adottságok és az egyedi tájértékek megőrzésére. A védett természeti értékek, NATURA 2000 hálózat, és az ökológiai folyosók védelme érdekében a területhasználatokat korlátozni kell, amit a települések rendezési terve szabályoz. A mezőgazdasági területeken törekedni kell szántóterületek között meglévő földutak fásorainak visszaállítására.
6. A tájra jellemző természeti értékek és tájalkotó elemek feltérképezése, a települések egyedi tájérték kataszterének elkészítése. A jellegzetes (élő és élettelen) tájképi elemek fennmaradásának biztosítása.
7. A lakosság tájékoztatásával, felvilágosításával gondoskodni kell arról, hogy a település természeti értékeit megismerjék, és a védelem cselekvő részévé váljanak.

2.7. Települési és épített környezet védelme

Célok

A terület- és településfejlesztések során a települési és épített környezet védelmét szem előtt tartó, a település adottságaihoz illeszkedő, a környezeti, társadalmi és gazdasági szempontokat egyaránt figyelembe vevő települési környezet kialakítása és fenntartása szükséges. A település szerkezete, infrastrukturális ellátottsága nagymértékben befolyásolja a lakosság egészségi állapotát és az életminőséget.

Feladatok

1. A lakosság részére megfelelő kommunális infrastruktúra biztosítása: egészséges ivóvízellátás, a települési folyékony hulladék környezetvédelmi szempontból megfelelő gyűjtése és kezelése, a szennyvízcsatorna- és földgáz hálózatra történő rácsatlakozási arány növelése, az információs hálózat fejlesztése.
2. A közlekedési infrastruktúra fejlesztése az utak állapotának javításával, helyi közlekedésszervezéssel, kistérségi kerékpárút kiépítésével.
3. Az értékes épített környezeti elemek, a helyi védettség alatt álló épületek, építmények védelme, ezzel vonzó településkép kialakítása, az idegenforgalom fellendítése.
4. A vonzó településkép megtartása érdekében a leromlott állapotú lakóépületek felújítása, állagmegóvási munkálatok. A falukép szépítése.
5. A lakosság szociális körülményeinek javítása.
6. A gazdaság fellendítése, a település népességmegtartó erejének növelése, munkahelyteremtés az idegenforgalom fellendítésével, a falusi turizmus elterjesztése, népi építészeti értékek népszerűsítése, sport- és rekreációs területek kialakítása.
7. A közterületeken található zöldövezetek kialakítása, fejlesztése, növényzetének bővítése, utcafásítás- és virágosítás. A közterületek megfelelő karbantartása és tisztántartása.
8. Az emberi egészség védelmét szolgáló, környezet-egészségüggyel kapcsolatos intézkedések, lakossági felvilágosító akciók, szűrővizsgálatok szervezése.
9. A környezet védelmét szolgáló szabályozások – hulladékgazdálkodási terv, rendezési terv, környezetvédelmi program, helyi önkormányzati rendeletek folyamatos felülvizsgálata és aktualizálása.
10. A lakosság tájékoztatása, bevonása a települési környezetvédelmi döntésekbe, azok végrehajtásába és ellenőrzésébe. Ehhez szükséges a lakosság körében a környezetvédelmi ismeretek, az ökológiai szemlélet és a környezettudatos magatartásforma kialakítása.

2.8. Hulladékgazdálkodás

Célok

A hulladékgazdálkodás során elsődleges cél a megelőzés. Arra kell törekedni, hogy a termelés és fogyasztás során minél kevesebb hulladék keletkezzen. A keletkező hulladékok elhelyezését és ártalmatlanítását úgy kell megvalósítani, hogy az a környezeti elemek minőségére és az emberi egészségre nézve ne jelentsen kockázatot. Ez a különböző típusú hulladékok esetében eltérő módon valósítható meg.

Feladatok

1. A 080/1, 080/2 hrsz.területen található felhagyott települési szilárd hulladéklerakó rekultiválása a Mecsek-Dráva Program keretében.
2. A 0100, 0801 és 701/29 hrsz-ú területeken elhelyezkedő illegális építési törmelék lerakók felszámolása. Az építési, bontási hulladékok minél nagyobb arányú hasznosításának ösztönzése.
3. A településen található korszerűtlen települési folyékony hulladék ürítőhely rekultivációja.
4. A község szennyvíztisztító telepén keletkező szennyvíziszap elhelyezésének megoldása, mezőgazdasági területen vagy komposztálóban történő hasznosítása.
5. A keletkező települési folyékony hulladék mennyiségének csökkentése a szennyvízcsatorna hálózatra csatlakozók arányának növelésével.
6. A jelenleg használatos, nem szakszerűen kialakított szennyvízgyűjtők, szikkasztók használatának megszüntetése, szakszerű közműpótlókkal történő helyettesítése. Közszolgáltató kijelölése a települési folyékony hulladék elszállítására és közszolgáltatási szerződés kötése.
7. Az állati eredetű hulladékok begyűjtésének/ártalmatlanításának regionális szinten történő megoldására való törekvés. Állattartási rendelet kidolgozása.
8. A szelektív hulladékgyűjtés megvalósítása a településen 4 db gyűjtősziget telepítésével. A szelektív gyűjtés fontosságának és hasznosságának hangsúlyozása, népszerűsítése a lakosság és a gazdálkodó szervezetek körében. 2008. év végéig hulladékudvar kialakítása a településen.
9. A lakosság körében keletkező egyes veszélyes hulladékok (gyógyszerek, szárazelemek, fűrészes olaj, stb.) gyűjtése a lakosság által látogatható helyekre kihelyezett gyűjtőedényekkel.
10. A lerakásra kerülő hulladék biológiailag lebomló szervesanyag tartalmának csökkentése érdekében a házi komposztálás elterjesztése, népszerűsítése. Távlati célként zöldhulladék gyűjtőjáráttal a zöldhulladék összegyűjtése és dombóváron történő komposztálása.
11. A hulladékgazdálkodással kapcsolatos önkormányzati rendeletek rendszeres felülvizsgálata, aktualizálása, és betartatása.

12. A lakosság megismertetése és rendszeres tájékoztatása a környezetbarát hulladékkezelési módszerekről, ezek fontosságáról, környezeti tudat- és szemléletformálás.

2.9. Zaj- és rezgés elleni védelem

Célok

A lakosság egészségének védelme érdekében a környezeti zaj- és rezgés elleni védelem feladata a meglévő káros zajterhelés csökkentése, valamint új terhelés kialakulásának megakadályozása. A fő hangsúlyt a megelőzésre kell fektetni, ami helyi szabályozási rendszer kidolgozásával már a tervezési időszakában megvalósítható.

Feladatok

1. A közúti forgalom okozta zaj- és porterhelés csökkentése érdekében zajcsökkentő létesítmények alkalmazásával, a területen őshonos fa- és cserje fajok telepítésével, védő erdősávokkal kedvező hatás érhető el.
2. A lakosság körében olyan szemléletet kell kialakítani, hogy magatartásával a káros mértékű zaj kialakulásának megelőzésére törekedjen.

2.10. Környezetbiztonság

Célok

A környezetterheléssel járó tevékenységek esetében gondoskodni kell a lakosság és a környezet biztonságáról, valamint megfelelő intézkedési tervek meglétéről.

Feladatok

1. Az önkormányzatnak tájékozódnia kell a település közigazgatási területén működő veszélyes technológiákról és a tárolt, szállított veszélyes anyagokról. Mágocs területén nincsenek potenciális veszélyforrást jelentő üzemek. Amennyiben a jövőben ilyen tevékenységet terveznek, azt a lakott területtől megfelelő távolságra kell telepíteni, és intézkedési tervet kell kidolgozni a balesetek, haváriaesetek elhárítására.
2. A településen biztosítani kell az esetleges árvizek kártétel nélküli levonulását.

2.11. Környezeti tudat- és szemléletformálás

Célok

A lakosság környezettel kapcsolatos ismereteinek bővítése, környezettudatos gondolkodásának kialakítása, a környezettel kapcsolatos döntésekben a felelős társadalmi részvétel erősítése.

Feladatok

1. A környezetvédelmi szemlélet és - tudatformálásnak a társadalom minden rétegére ki kell terjednie, ennek érdekében iskolarendszerű és az iskolarendszeren kívüli képzés, tájékoztató előadások és szóróanyagok szükségesek. Ennek fontos területei a nevelés, az oktatásképzés, a művelődés, a tömegtájékoztatás, valamint a kutatás.
2. A lakossággal és a vállalkozásokkal meg kell ismertetni, és népszerűsíteni kell a hulladékgazdálkodás korszerű módszereit, az egyes hulladékfajták egymástól elkülönített gyűjtésének előnyeit. Ebben az önkormányzat és a szolgáltatók, szakértői csoportok, gazdálkodó szervezetek, lakosság és civil szervezetek együttműködése szükséges. A hulladékgazdálkodással kapcsolatos ismereteket valamennyi oktatási intézményben oktatni kell, azok a Nemzeti Alaptanterv részét képezik.
3. A környezettudatos szemlélet kialakításának alapja a helyi környezeti problémák feltárása és a helyi értékek tudatosítása.
4. A lakosság számára lehetővé kell tenni az információhoz való jutást.
5. Be kell vonni a lakosságot a környezettel kapcsolatos döntésekbe, erősíteni kell a társadalmi részvételt.
6. Támogatni kell a helyi civil szervezetek működését.

III. CSELEKVÉSI PROGRAMOK

A célkitűzések eléréséhez a **konkrét megoldások kiválasztása során** a következő szempontokat vettük figyelembe:

- *Környezeti hatékonyság:* meg kell vizsgálni, hogy az adott intézkedés, beavatkozás milyen mértékben és módon képes a problémát megoldani, alkalmazása esetén meg lehet-e akadályozni a probléma kiújulását, ill. nem okoz e más jellegű környezeti problémát.
- *Költséghatékonyság:* milyen költségvonzata van a tervezett beavatkozásnak (beruházási és működési költségeket is beleértve), milyen lehetőségek nyílnak a szükséges külső források előteremtésére.
- *Konfliktuselemzés:* Az adott megoldás alkalmazása milyen újabb konfliktusokhoz vezethet: kik a „haszon” élvezői és kik azok, akik érdekeit sérti, korlátozza.
- *Alkalmazhatóság:* Mennyire vannak meg a megoldási mód alkalmazásának *egyéb* feltételei (szakirányítás, ellenőrzés, társadalmi elfogadtatás stb.).
- *Integrálhatóság:* a megoldás hogyan integrálható az önkormányzat más szakterületeinek terveibe, mennyire esnek egybe az elképzelések az önkormányzat általános fejlesztési elképzelésével.

A környezetvédelmi törvény alapján az önkormányzatok feladata az illetékességi körébe utalt állami feladatok ellátása, a környezetvédelmi feladatokat ellátó hatóságok és hatáskörök számba vétele, és a helyi társadalmi szervezetekkel való kapcsolat kiépítése.

A cselekvési programok végrehajtása során az önkormányzatok feladata az illetékes hatóságokkal történő együttműködés kialakítása. Mágocs esetében a környezetvédelmi hatósági feladatokat ellátó területi szervek a következők:

- Dél-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség (DDKTVF)
- Dél-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság (DDKÖVIZIG)
- Baranya Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Baranya Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága
- Baranya Megyei Földhivatal
- Állami Erdészeti Szolgálat
- Baranya Megyei Állategészségügyi és Élelmiszerellenőrző Állomás
- ÁNTSZ Dél-dunántúli Regionális Intézete
- Magyar Geológiai Szolgálat
- Bányakapitányság
- Területi Műszaki Biztonsági Felügyelet
- Baranya Megyei Közlekedésfelügyelet

A következő fejezetekben a cselekvési programokat környezeti elemenként csoportosítva mutatjuk be. A cselekvési programok koordinátorai a települési önkormányzatok. A végrehajtás – szakértői csoportok, illetékes hatóságok és egyéb érdekeltek bevonásával - szintén az önkormányzatok feladata és felelőssége.

Az egyes programpontok felépítése a következő:

- *Szint:* a cselekvési program végrehajtásának szintje: országos/ térségi/ helyi
- *Prioritás:* a probléma jellegétől, súlyosságától és sürgősségétől függően I/II/III
I: nagyon fontos, II: fontos, III: kevésbé fontos
- *Jellege:* kötelező/ajánlott
- *Cél:* az adott cselekvési program célja
- *A program leírása:* a cél megvalósításához szükséges konkrét intézkedések leírása
- *Közreműködők:* a cselekvési programban résztvevők bemutatása
- *Megvalósítás várható időpontja:* a program jellegétől függően lehet folyamatos, vagy konkrét határidős
- *Forrás:* a cselekvési program megvalósításához felhasználható pénzügyi források

3.1. A végrehajtáshoz felhasználható támogatások

Az Európai Unió támogatásait lehetővé tévő stratégiai keret a 2007-2013 közötti időszakra az Új Magyarország Fejlesztési Terv (NFT II.). Legfontosabb célja a foglalkoztatás bővítése és a tartós növekedés feltételeinek megteremtése. Ennek érdekében hat kiemelt területen indít el összehangolt állami és uniós fejlesztéseket: a gazdaságban, a közlekedésben, a társadalom megújulása érdekében, a környezet és az energetika területén, a területfejlesztésben és az államreform feladataival összefüggésben.

Az ÚMFT keretében tizenöt Operatív Program került meghatározásra:

- Gazdaságfejlesztési OP (GOP)
- Közlekedés OP (KÖZOP)
- Társadalmi megújulás OP (TÁMOP)
- Társadalmi Infrastruktúra OP (TIOP)
- Környezet és Energia OP (KEOP)
- Államreform OP (ÁROP)
- Elektronikus Közigazgatás OP (EKOP)
- 7 db Regionális OP
- Végrehajtás OP (VOP)

A településen a legtöbb fejlesztést a Környezet és Energia Operatív Program (KEOP) és a Regionális Operatív Programok közül (ROP) a Dél-dunántúli Operatív Program (DDOP) forrásai révén lehet megvalósítani, de a többi operatív programban is található pályázati lehetőségeket az önkormányzatok (pl. KÖZOP, TÁMOP). A pályázatok kiírására 2007. őszén kerül sor.

A KEOP prioritás tengelyei a következők:

- Egészséges, tiszta települések (hulladékgazdálkodás, szennyvízkezelés, ivóvízminőség-javítás);
- Vizeink jó kezelése (jó árvízvédelmi gyakorlat, vizeink mennyiségi és minőségi

védelme, a vizek további szennyezésének megakadályozása, a VKI végrehajtásának állami intézkedései);

- Természeti értékeink jó kezelése (közösségi jelentőségű és védett természeti értékek és területek megőrzése, helyreállítása, fejlesztése, élőhely megőrző mező- és erdőgazdálkodás infrastrukturális alapjainak megteremtése, vonalas létesítmények természet- és tájromboló (károsító) hatásának mérséklése, az erdei iskola hálózat fejlesztése);
- A megújuló energiaforrás-felhasználás növelése;
- Hatékony energia-felhasználás;
- Fenntartható termelési és fogyasztási szokások ösztönzése (fenntartható termelés, fenntartható fogyasztás elősegítése, az e-környezetvédelem céljaihoz kapcsolódó fejlesztések);
- Projekt előkészítés

A DDOP prioritási tengelyei:

- A városi térségek fejlesztésére alapozott versenyképes gazdaság megteremtése;
- A turisztikai potenciál erősítése a régióban;
- Humán közszolgáltatások- és közösségi településfejlesztés;
- Az elérhetőség javítása és környezetfejlesztés;
- Technikai segítségnyújtás.

Elsősorban a következő témakörökben érdemes pályázniuk az önkormányzatoknak és társulásaiknak:

- szennyvíztisztítás és iszapkezelés,
- ivóvízhálózat, ivóvízminőség javítás fejlesztése,
- hulladékgazdálkodási rendszerek területi és technológiai kiegészítése,
- szelektív begyűjtő rendszerek fejlesztése,
- állati eredetű hulladékok kezelése,
- házi komposztálás elősegítése,
- árvízvédelmi rendszerek fejlesztése,
- települési hulladéklerakók rekultivációja,
- döngutak, döngtemetők rekultivációja,
- szennyezett területek kármentesítése,
- élőhely rekonstrukció,
- erdő- és mezőgazdálkodás,
- közlekedési infrastruktúrafejlesztése,
- megújuló és alternatív technológiák elterjedésének ösztönzése.

3.2. Levegőtisztaság-védelemmel kapcsolatos programok

Megújuló energiaforrások alkalmazása

Szint: helyi

Prioritás: III.

Jellege: ajánlott

Cél: A fűtési eredetű légszennyezés csökkentése, energiagazdálkodás, a megújuló erőforrások alkalmazásának elterjesztése.

A program leírása: A megújuló energiaforrások (napkollektorok, szélérőművek, geotermikus energia, biomassa) alkalmazásának elősegítése a lakóházak és közintézmények energiatakarékos üzemeltetésével kapcsolatban. A lakosság tájékoztatása, felvilágosítása a megújuló energiaforrások alkalmazásának környezeti előnyeiről és költséghatékonyságáról.

Közreműködők: önkormányzat, energiaszolgáltatók, gazdálkodó szervezetek, lakosság.

Megvalósítás várható időpontja: folyamatos

Forrás: önkormányzati támogatás, lakossági önerő, gazdálkodó szervezetek, pályázatok (KEOP)

Közlekedési eredetű légszennyezés csökkentése

Szint: térségi/helyi

Prioritás: II.

Jellege: ajánlott

Cél: közúti forgalom okozta légszennyezés hatásainak csökkentése, helyi közlekedésszervezés javítása.

A program leírása: A szükséges szakaszokon az utak felújítása, kiszélesítése. A portalánított utak arányának növelése. Környezetkímélő forgalmi rend kialakítása. A közlekedési eredetű légszennyezést csökkentő, védőszerepet betöltő zöldsávok megőrzése, bővítése az utak mentén. A nem motorizált, környezetbarát közlekedés ösztönzése kerékpárút kiépítésével, amely a kialakítandó üdülőterület kerékpáros megközelíthetőségét célozza meg. A kiépítendő kerékpárút, a 611 j. főút mentén tervezett regionális kerékpárút irányából az üdülőterületen át, a tavakat érintve Gunaras felé ill. a településközponton keresztül Bonyhád és Alsómocsolád felé halad.

Közreműködők: önkormányzat, gazdálkodó szervezetek, szakértői csoport.

Megvalósítás várható időpontja: folyamatos.

Forrás: önkormányzati költségvetés, pályázatok (ROP)

A levegő allergén pollentartalmának csökkentése

Szint: országos/ térségi/ helyi

Prioritás: II.

Jellege: kötelező

Cél: a levegő allergén pollentartalmának csökkentése – különös tekintettel a parlagfűre, a lakosság egészségének védelme.

A program leírása: a parlagfű elterjedési területének felmérése a településeken, a lakosság tájékoztatása, fórumok és felvilágosító előadások szervezése a parlagfű egészségkárosító hatásáról és a lakosság kötelezettségeiről. A belterületen a tulajdonosoknak kell elvégezniük a parlagfű irtást, a külterületeken közmunkát, parlagfű-irtási akciókat szervezhet az önkormányzat, illetve a civil szervezetek.

Közreműködők: önkormányzat, lakosság, ÁNTSZ Dél-dunántúli Regionális Intézete, civil szervezetek.

Megvalósítás várható időpontja: folyamatos.

Forrás: önkormányzati költségvetés, lakosság, civil szervezetek.

Helyi rendeletek alkotása

Szint: helyi

Prioritás: II.

Jellege: ajánlott

Cél: Az állattartásból származó bűzterhelés megelőzése, a növényi és kerti hulladékégetés szabályozása.

A program leírása: Az állattartásból származó konfliktusok (káros kibocsátások, bűzterhelés) megelőzése céljából állattartási rendelet megalkotása szükséges. A növényi és kerti hulladékégetést, a tűzgyújtási rendet szintén önkormányzati rendeletben kell szabályozni. Ezek egy egységes, az egyéb környezetvédelmi szabályozásokat is tartalmazó környezetvédelmi rendeletbe is belefoglalható, mely a jogszabályokban előírnál nagyobb mértékben korlátozó előírásokat is meghatározhat. A helyi rendeleteket folyamatosan felül kell vizsgálni, igény szerint korszerűsíteni.

Közreműködők: önkormányzat

Megvalósítás várható időpontja: 2008. június 30.

Forrás: -

3.3. Vízhőminőség-védelemmel kapcsolatos programok

Jó mezőgazdasági gyakorlat alkalmazása

Szint: térségi/helyi

Prioritás: II.

Jellege: kötelező/ajánlott

Cél: Felszíni és felszín alatti vizek nitráttelterhelésének csökkentése.

A program leírása: A mezőgazdasági eredetű vízszennyezés mérséklése érdekében a műtrágyák körültekintő használata, illetve az állattartással összefüggő megfelelő trágyakezelés- és elhelyezés, a jó mezőgazdasági gyakorlat alkalmazása szükséges, melyet a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II.7.) Korm. rendelet szabályoz. Mágocs nitrátérzékeny területen helyezkedik el, így ott a

mezőgazdasági tevékenységet folytatóknak a helyes mezőgazdasági gyakorlat alkalmazását kötelező jelleggel kell végezniük. A településeken helyi állattartási rendeletet kell alkotni.

Közreműködők: önkormányzat, gazdálkodó szervezetek, DDKTVF, Baranya Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága

Megvalósítás várható időpontja:

Állattartási rendelet megalkotása: 2008. június 30-ig

Egyéb intézkedések: folyamatos.

Forrás: gazdálkodó szervezetek, pályázatok (KEOP)

Vízrendezés

Szint: térségi/helyi

Prioritás: II.

Jellege: ajánlott

Cél: A környezetvédelmi szempontoknak megfelelő vízrendezés és csapadékvíz elvezetés.

A program leírása: A vízvezetéssel kapcsolatosan előforduló problémákra való tekintettel a felszíni vízfolyások rendszeres mederkotrása, karbantartása szükséges, illetve a csapadékvíz hálózat fejlesztése, az árkok karbantartása, jókarba helyezése. A lejtési viszonyok miatt a meglévő földárkok eliszaposodhatnak, ezért a nagyobb vízhozamú szakaszokon az árkokat célszerű lenne mederburkolattal ellátni a kimosások elkerülése érdekében. Hatékony, összehangolt vízrendezés szükséges a vízgyűjtő területtől a befogadóig, ennek érdekében ajánlott vízrendezési terv készítése.

Közreműködők: önkormányzat, DDKÖVIZIG, Sásdi Vízitársulat, lakosság, közhasznú munkások.

Megvalósítás várható időpontja: folyamatos.

Forrás: önkormányzati költségvetés, pályázatok (KEOP)

Potenciális szennyezőforrások számbavétele

Szint: térségi/helyi

Prioritás: II.

Jellege: ajánlott

Cél: A felszíni és felszín alatti vizek védelme érdekében a potenciális szennyezőforrások felderítése, számbavétele, megszüntetése.

A program leírása: Terepbejárással, a lakosságtól és vállalkozásoktól történő információgyűjtéssel a települések területén található potenciális és tényleges szennyezőforrások számbavétele, okainak megszüntetése, a szennyezőforrások felszámolása. Amennyiben lehetséges, környezetbarát technológiaváltásra való ösztönzés.

Elsősorban a mezőgazdasági kemikáliák használatára, állattartásra vonatkozó előírások betartatására, továbbá az illegális szennyvíz- és hulladék elhelyezés megszüntetésére, és az egyéb hulladék kibocsátó tevékenységekre kell különös figyelmet fordítani. A veszélyforrást jelentő tevékenységeket a lakott területtől megfelelő távolságra kell telepíteni.

Közreműködők: önkormányzat, DDKTVF, gazdálkodó szervezetek, szakértői csoport, lakosság, civil szervezetek.

Megvalósítás várható időpontja: folyamatos.

Forrás: önkormányzati költségvetés, gazdálkodó szervezetek.

A felhagyott települési szilárd hulladéklerakó rekultivációja

A programot a „Hulladékgazdálkodással kapcsolatos programok” c. fejezetben mutatjuk be.

Az illegális hulladéklerakás felszámolása

A programot a „Hulladékgazdálkodással kapcsolatos programok” c. fejezetben mutatjuk be.

A települési folyékony hulladék ürítőhely felszámolása és a terület rekultiválása

A programot a „Hulladékgazdálkodással kapcsolatos programok” c. fejezetben mutatjuk be.

A települési folyékony hulladék mennyiségének csökkentése és környezetvédelmi szempontból megfelelő módon történő kezelése

A programot a „Hulladékgazdálkodással kapcsolatos programok” c. fejezetben mutatjuk be.

3.4. Talajvédelemmel kapcsolatos programok

A talaj termőképességének megőrzése

Szint: térségi/helyi

Prioritás: III.

Jellege: ajánlott

Cél: A talaj termőképességének, tápanyagtartalmának megőrzése, javítása. Vegyszermentes gazdálkodás ösztönzése.

A program leírása: A talaj aktuális tápanyagtartalmának vizsgálata, ennek függvényében megfelelő mértékű tápanyag-utánpótlás, megfelelő N-P-K arány kialakítása. A humuszképződés fokozására szerves trágyák alkalmazása, a jó mezőgazdasági gyakorlat előírásainak megfelelően. Megfelelő agrotechnika alkalmazása (pl. megfelelő vetésforgó, pillangós növények telepítése). A növényvédő szerek és műtrágyák alkalmazásának minimalizálása. Az optimális területhasznosításokat a települések rendezési tervében kell szabályozni. A jó minőségű termőtalajjal borított területek más irányú hasznosítását korlátozni kell.

Közreműködők: gazdálkodók, szakértői csoport, civil szervezetek.

Megvalósítás várható időpontja: folyamatos.

Forrás: gazdálkodók, lakosság.

Talajerózió elleni védelem

Szint: térségi/helyi

Prioritás: II.

Jellege: ajánlott

Cél: Talajerózió elleni védelem, talajerózió csökkentése.

A program leírása: A talajerózió szempontjából potenciálisan veszélyeztetett területeket fel kell mérni, ezeken a területeken megfelelő talajművelési módot kell alkalmazni. Az erózió elleni agrotechnikai védelem fontos módja a talaj szerkezetességének megóvása a helyes talajműveléssel, szükség esetén mélylazítással. A domborzati szempontból kedvezőtlen adottságú szántóterületeknek – melyen a talajerózió miatt hosszú távon nem folytatható gazdaságos termelés – célszerű a gyeperdő művelési ágba vétele, a parlagterületek rehabilitációja. Fontos a külterületek már meglévő csapadékvíz-elvezető hálózatának rendszeres karbantartása, tisztítása, mivel így visszaszorítható a talajerózió és a belvízkárok mértéke.

Közreműködők: önkormányzat, szakértői csoport, gazdálkodók, az érintett területek tulajdonosai.

Megvalósítás várható időpontja: folyamatos.

Forrás: gazdálkodók, önkormányzati költségvetés

Talajszennyezés elleni védelem

Szint: térségi/helyi

Prioritás: II.

Jellege: ajánlott

Cél: A talaj védelme érdekében a potenciális szennyezőforrások felderítése, számbavétele, megszüntetése.

A program leírása: Terepbejárással, a lakosságtól és vállalkozásoktól történő információgyűjtéssel a települések területén található potenciális és tényleges szennyezőforrások számbavétele, okainak megszüntetése, a szennyezőforrások felszámolása. A növényvédő szerek és műtrágyák alkalmazásának minimalizálására, a szerves trágyák alkalmazása és az állattartás során a jó mezőgazdasági gyakorlatra kell törekedni. A jó mezőgazdasági gyakorlat alkalmazása Mágocson kötelező jellegű. A településen állattartási rendelet kidolgozása szükséges. Meg kell teremteni a biogazdálkodás feltételeit, és népszerűsíteni kell a gazdálkodók körében.

Közreműködők: önkormányzat, gazdálkodó szervezetek, az érintett területek tulajdonosai, szakértői csoport, DDKTVF, Baranya Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága.

Megvalósítás várható időpontja: folyamatos.

Forrás: gazdálkodók, önkormányzati költségvetés, pályázatok (KEOP)

A felhagyott települési szilárd hulladéklerakó rekultivációja

A programot a „Hulladékgazdálkodással kapcsolatos programok” c. fejezetben mutatjuk be.

Az illegális hulladéklerakás felszámolása

A programot a „Hulladékgazdálkodással kapcsolatos programok” c. fejezetben mutatjuk be.

A települési folyékony hulladék ürítőhely felszámolása és a terület rekultiválása

A programot a „Hulladékgazdálkodással kapcsolatos programok” c. fejezetben mutatjuk be.

A települési folyékony hulladék mennyiségének csökkentése és környezetvédelmi szempontból megfelelő módon történő kezelése

A programot a „Hulladékgazdálkodással kapcsolatos programok” c. fejezetben mutatjuk be.

3.5. Természet- és tájvédelemmel kapcsolatos programok

Természeti értékek és élőhelyek védelme

Szint: országos/térségi/helyi

Prioritás: I.

Jellege: kötelező

Cél: A település természeti értékeinek védelme, az ökológiai egyensúly megőrzése.

A program leírása: A település területén található természeti értékek, az országos ökológiai hálózat (az *ökológiai folyosó* részét képezi az É-on húzódó Méhész-patak, és a DNy-i határt alkotó Hábi-csatorna) és a NATURA 2000 hálózat (Mágocs ÉK-i része) részét képező területek védelme, jelenlegi állapotuknak megőrzése, az ökológiai egyensúly fenntartása. Biztosítani kell a természetes élőhelyek, különösen a veszélyeztetett növény- és állatfajok természetes élőhelyeinek védelmét.

A település- és területrendezés és fejlesztés, különösen a területfelhasználások, a telekkialakítások, az építkezések során figyelembe kell venni a természet- és tájvédelmi szempontokat. A rendezési tervben előírt, a természet és táj védelmét szolgáló szabályozásokat be kell tartatni, és folyamatosan felül kell vizsgálni.

Közreműködők: önkormányzat, lakosság, Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, szakértői csoport.

Megvalósítás várható időpontja: folyamatos.

Forrás: önkormányzati költségvetés

A települések egyedi tájérték kataszterének elkészítése

Szint: országos/térségi/helyi

Prioritás: I.

Jellege: kötelező

Cél: A tájra jellemző természeti értékek és tájalkotó elemek feltérképezésére, azok megőrzése. A táj esztétikai értékének megőrzése. A településkép javítása, a falusi turizmus fellendítése.

A program leírása: A lakosság és szakértői csoport bevonásával fel kell térképezni a települések területén található, természeti, történelmi, esztétikai, vagy egyéb szempontból kiemelkedő jelentőséggel bíró egyedi tájértékeket. Ennek alapján el lehet készíteni a települések egyedi tájérték kataszterét. A településfejlesztés, területhasználatok szabályozásával meg kell őrizni a természeti értékeket és rendszereket, biztosítani kell a jellegzetes (élő és élettelen) tájképi elemek fennmaradását.

A lakosság tájékoztatásával, felvilágosításával, tájékoztató kiadványok szerkesztésével, táblák kihelyezésével gondoskodni kell arról, hogy a település egyedi értékeit megismerjék, és cselekvő részévé váljanak a természet- és tájvédelmi értékek védelmének.

Közreműködők: önkormányzat, lakosság, Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, szakértői csoport.

Megvalósítás várható időpontja: 2008. december 31-ig

Forrás: önkormányzati költségvetés, pályázatok (KEOP)

Az erdők ökológiai állapotának javítása, erdőtelepítési program

Szint: országos/térségi/helyi

Prioritás: II.

Jellege: ajánlott

Cél: Erdőtelepítés a talaj védelmének érdekében és élőhely biztosítás céljából, az erdők ökológiai állapotának javítása.

A program leírása: A talajerózió és belvív által fenyegetett területeken, ahol a mezőgazdasági termelés nem célszerű, továbbá a Nemzeti Ökológiai Hálózat területein célszerű őshonos fajok telepítése. A már meglévő erdőterületeken a nem őshonos fajok cseréjével az erdők ökológiai állapotának javítása érhető el. Törekedni kell a meglévő erdőterületek védelmére, a mezőgazdasági területeken a szántóterületek közötti fasorok visszaállításra. Biztosítani kell a természetes élőhelyek védelmét.

Közreműködők: önkormányzat, Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, erdőgazdaság.

Megvalósítás várható időpontja: folyamatos.

Forrás: erdészeti programok, önkormányzati költségvetés.

Tájsebek rehabilitációja

Szint: helyi

Prioritás: I.

Jellege: kötelező

Cél: Az egyes környezeti elemek, az emberi egészség védelme és az illegális hulladéklerakás megszüntetése. A tájsebként megjelenő egykori települési szilárd hulladéklerakó és a szippantott szennyvíz ürítőhely területének rekultiválása

A program leírása: a 080/1, 080/2 hrsz. területen önkormányzati tulajdonú felhagyott települési szilárd hulladéklerakó, a 0311/3 hrsz-ú területen felhagyott korszerűtlen települési folyékony hulladék ürítőhely, a 0100, 0801 és 701/29 hrsz-ú területeken illegális építési törmelék lerakók találhatóak. Mindezek az egyes környezeti elemekre jelentő veszélyek mellett tájsebként jelennek meg a környezetben, így felszámolásuk és a területek rekultiválása szükséges. A felhagyott települési szilárd hulladéklerakó rekultivációja a Mecsek-Dráva Program keretében folyamatban van.

A program pontok részletes leírását a „Hulladékgazdálkodással kapcsolatos programok” c. fejezetben mutatjuk be.

Közreműködők: önkormányzat, Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, DDKTVF, szakértői csoport, vállalkozók, terület tulajdonosok, Mecsek-Dráva Önkormányzati Társulás.

Megvalósítás várható időpontja:

Felhagyott települési szilárd hulladéklerakó rekultiválása: 2008. december 31.

Illegális hulladéklerakók felszámolása: 2008. december 31.

Folyékony hulladék ürítőhely felszámolása a terület rekultiválása: 2009. december 31.

Forrás: önkormányzati költségvetés, pályázatok (KEOP), terület tulajdonosok.

3.6. Települési és épített környezet védelmével kapcsolatos programok

Egészséges ivóvíz folyamatos biztosítása

Szint: térségi/helyi

Prioritás: I.

Jellege: kötelező

Cél: Egészséges ivóvíz folyamatos biztosítása a lakosság egészségvédelme érdekében. Az ivóvízhálózat folyamatos ellenőrzése; rekonstrukciója és bővítése.

A program leírása: Mágocs nagyközséget saját vízmű rendszer látja el vezetékes ivóvízzel, a település vízellátását 3 db mélyfúrású kút biztosítja. A termelt víz minőségi paraméterei megfelelőek, víztisztítás nincs. Szükséges a viziközművek folyamatos jókarban tartása, az ivóvíz minőségének rendszeres laboratóriumi ellenőrzése. Az üzemeltetésnek meg kell felelnie a 21/2002. (IV.25.) KVVM rendeletben meghatározott követelményeknek. Ösztönözni kell a takarékos ivóvíz- használatot, öntözésre és egyéb gazdasági célra a talajvíz- kutakból történő vízhasználatot kell szorgalmazni.

Közreműködők: önkormányzat, Mágocs-Víz Kht., ÁNTSZ Dél-dunántúli Regionális Intézete.

Megvalósítás várható időpontja: folyamatos

Forrás: Mágocs-Víz Kht., önkormányzati költségvetés.

Szennyvízcsatorna-hálózatra történő rákötési arány növelése

Szint: helyi

Prioritás: I.

Jellege: ajánlott

Cél: A kommunális szennyvíz megfelelő kezelése, a települési folyékony hulladék mennyiségének csökkentése. Egészséges életkörülmények biztosítása a lakosság számára.

A program leírása: A településen önálló szennyvízelvezetési agglomerációt alkotó szennyvízcsatorna hálózat és szennyvíztisztító telep üzemel. A településen 882 ingatlan rendelkezik szennyvízbekötéssel, az ellátottság aránya azonban csak 84,2 %. Fontos lenne a bekötés nélküli ingatlanokon szorgalmazni a szolgáltatás igénybevételét. A szennyvízcsatorna igénybevételét ösztönzi a talajterhelési díj is, melyet az önkormányzat róhat ki azon ingatlanok tulajdonosaira, akik a műszakilag rendelkezésre álló közcsatornára nem kötnek rá, illetve ennek hiányában egyedi szennyvíz elhelyezési kislétesítményt, illetve egyedi szennyvíztisztító kisberendezést nem alkalmaznak.

Közreműködők: önkormányzat, lakosság, üzemeltető, DDKTVF, DDKÖVIZIG.

Megvalósítás várható időpontja: folyamatos.

Forrás: lakosság.

Közlekedési infrastruktúra fejlesztése

Szint: térségi/helyi

Prioritás: II.

Jellege: ajánlott

Cél: Közlekedési infrastruktúra fejlesztése, az utak állapotának javítása.

A program leírása: A település úthálózata felújítást igénylő állapotú, egyes szakaszokon az utak szélessége sem megfelelő. Növelni kell a portalanított utak arányát. A közlekedési infrastruktúra környezetbarát fejlesztését szolgálja a kialakítandó üdülőterület megközelíthetőségét megcélzó, a 611 j. főút mentén tervezett regionális kerékpárút irányából az üdülőterületen át, a tavakat érintve Gunaras felé ill. a településközponton keresztül Bonyhád és Alsómocsolád felé haladó kistérségi kerékpárút megépítése.

Közreműködők: önkormányzat, szakértői csoport.

Megvalósítás várható időpontja: folyamatos.

Forrás: önkormányzati költségvetés, pályázatok (KÖZOP)

Az épített környezeti elemek védelme

Szint: helyi

Prioritás: III.

Jellege: ajánlott

Cél: Az épített környezeti elemek védelme, vonzó településkép kialakítása.

A program leírása: A települések helyi építési szabályzatában kijelölt, műemléki épület és helyi védelemre érdemes H1 és H2 védelmi kategóriába sorolt épületek, építmények védelme.

Mágocs közigazgatási területén összesen 74 védelemre javasolt építmény van. A védelem alatt nem álló értékes építmények, építészeti elemek állagmegóvása is szükséges.

A leromlott állapotú, településképet rontó épületek felújítására, a további állagromlás megakadályozására kell törekedni.

Közreműködők: önkormányzat, lakosság, Műemlékvédelmi Hivatal, szakértői csoport.

Megvalósítás várható időpontja: folyamatos.

Forrás: önkormányzati költségvetés, tulajdonosok.

A gazdaság fellendítése, szociális körülmények javítása

Szint: térségi/helyi

Prioritás: II.

Jellege: ajánlott

Cél: A település népességmegtartó erejének növelése, a gazdaság fellendítése, munkahelyteremtés.

A program leírása: A község népességmegtartó erejének növelésére új munkahelyeket kell teremteni. Ez a gazdaság és a turizmus fellendítésével, népi építészeti értékek népszerűsítésével, sport- és rekreációs területek kialakításával, a marketing hatékonyságának növelésével érhető el.

Mágocon jelenleg idegenforgalmi szempontból jelentős létesítmények a bárki által látogatható horgásztavak, és a helyi és országos védettség alatt álló épületek.

A településfejlesztési terv részeként jelentkezik a belterületől északi irányba tervezett, un. Rekereációs Öko Centrum létesítése, melyben várhatóan kulturális intézményrendszer, egészségügyi- sport- és wellnessközpont valamint vendéglátó- és szálláshelyek kerülnek kialakításra.

Az ipar számára további területeket a nagyközség különböző területein jelöltek ki, illetve a település adottságai további mezőgazdasági jellegű vállalkozásoknak is teret adnak.

Közreműködők: önkormányzat, lakosság, szakértői csoport, gazdálkodó szervezetek, civil szervezetek, Baranya Megyei Munkaügyi Központ.

Megvalósítás várható időpontja: folyamatos

Forrás: önkormányzati költségvetés, gazdálkodó szervezetek, pályázatok (DDOP).

Zöldfelületek fejlesztése, karbantartása

Szint: helyi

Prioritás: III.

Jellege: ajánlott

Cél: Zöldfelületek bővítése, zöldterület-gazdálkodás, előnyös településképz kialakítása.

A program leírása: A frekvenciált területeken, településközpontokban és a közlekedési utak mentén egységes utcafásítás, virágosítás. A hálózatos és szigetes (parkok, játszóterek) jellegű zöldfelületi rendszerek folyamatos karbantartása, fejlesztése. A sport- és rekreációs rendeltetésű területek gondozása és fejlesztése. A lakosság ösztönzése a magánterületek rendben tartására, virágosítására, közhasznú munkák szervezése az esztétikus és egységes településképz kialakítása érdekében. A zöldterületeket a rendezési tervben kell szabályozni.

Közreműködők: önkormányzat, gazdálkodó szervezetek, lakosság, civil szervezetek, közhasznú munkások.

Megvalósítás várható időpontja: folyamatos.

Forrás: önkormányzati költségvetés, lakosság

A lakosság egészségi állapotának védelme

Szint: országos/térségi/helyi

Prioritás: II.

Jellege: ajánlott

Cél: A lakosság egészségének védelme, tájékoztatás a környezet által befolyásolt egyes megbetegedésekről.

A program leírása: A emberi egészség védelmét szolgáló, környezet-egészségüggyel kapcsolatos intézkedések, lakossági felvilágosító akciók, fórumok, tájékoztató anyagok kiadása és szűrővizsgálatok szervezése, melyet a lakosság, az egészségügyi intézmények és civil szervezetek bevonásával kell végezni. A lakossággal meg kell ismertetni az egyes környezeti elemek szennyezettségét, (felszíni és felszín alatti vizek szennyezettsége, levegőszennyezettség, allergén pollenek stb.) az ezek által befolyásolt megbetegedéseket és azok megelőzési lehetőségeit, a szűrővizsgálatok fontosságának hangsúlyozásával. A település területén az allergiakeltő növények visszaszorítása, a közterületek gondozása, az ingatlantulajdonosok kötelezése a gyommentesítésre.

Közreműködők: önkormányzat, lakosság, egészségügyi intézmények, civil szervezetek, szakértők.

Megvalósítás várható időpontja: folyamatos.

Forrás: önkormányzati költségvetés, lakosság, civil szervezetek.

A környezet védelmét szolgáló szabályozások kidolgozása és folyamatos felülvizsgálata

Szint: helyi

Prioritás: I.

Jellege: kötelező

Cél: A helyi környezetvédelmi szabályozások megalkotása és folyamatos felülvizsgálata

A program leírása: A már meglévő, a környezet védelmét szolgáló szabályozások (helyi rendeletek, hulladékgazdálkodási terv, rendezési terv) és a későbbiekben kiadandó, környezetvédelemmel kapcsolatos helyi rendeletek, továbbá az elfogadásra kerülő települési környezetvédelmi program folyamatos felülvizsgálata és aktualizálása szükséges. Állattartási rendelet megalkotása szükséges, továbbá javasolt a kerti hulladékégetés és a zajvédelem helyi rendeletben történő szabályozása. Az egyes környezetvédelmi területekre, környezeti elemekre vonatkozó szabályozások (kerti hulladékégetéssel, parlagfűmentesítés, zajvédelem, szelektív hulladékgyűjtés, stb.) egységes keretbe is foglalhatók egy környezetvédelmi rendelet megalkotásával.

Közreműködők: önkormányzat, lakosság, szakértők.

Megvalósítás várható időpontja:

állattartási rendelet kidolgozása: 2008. június 30.

a meglévő rendeletek felülvizsgálata: folyamatos

hulladékgazdálkodási terv és környezetvédelmi program felülvizsgálata: kétévenként.
Forrás: -

3.7. Hulladékgazdálkodással kapcsolatos programok

A felhagyott települési szilárd hulladéklerakó rekultivációja

Szint: országos/térségi/helyi

Prioritás: I.

Jellege: kötelező

Cél: A felszíni és felszín alatti vizek és a talaj védelme.

A program leírása: A 080/1, 080/2 hrsz. területen önkormányzati tulajdonú felhagyott települési szilárd hulladéklerakó található. A lerakó megfelelő műszaki védelemmel nincs ellátva. A lerakott hulladék térfogata kb. 121.000 m³. A hulladéklerakó rekultiválását a Mecsek-Dráva Program keretében megkezdték, a felülvizsgálati dokumentáció elkészült. Jelenleg készül a rekultivációs terv. A hulladéklerakó rekultivációját a hulladéklerakással, valamint a hulladéklerakóval kapcsolatos egyes szabályokról és feltételekről szóló 20/2006.(IV.5.) KvVM rendelet előírásainak megfelelően kell elvégezni.

Közreműködők: önkormányzat, Mecsek-Dráva Önkormányzati Társulás, szakértői csoport, DDKTVF.

Megvalósítás várható időpontja: 2008. december 31.

Forrás: önkormányzati költségvetés, Mecsek-Dráva Projekt, pályázatok (KEOP).

Az illegális hulladéklerakás felszámolása

Szint: helyi

Prioritás: I.

Jellege: kötelező

Cél: Az egyes környezeti elemek és az emberi egészség védelme érdekében az illegális hulladéklerakás megszüntetése.

A program leírása: a lakosság a 0100, 0801 és 701/29 hrsz-ú területeken az elmúlt években illegálisan nagyobb mennyiségű építési törmelékot helyezett el. Az illegális lerakókat fel kell számolni, a hulladékot el kell szállítani, a területet rendezni kell. Mivel az illegális lerakók magánterületen helyezkednek el, felszámolásuk – jegyzői felszólításra - a terület tulajdonosainak a feladata. Rendszeres ellenőrzéssel és szankcionálással meg kell akadályozni a további illegális hulladéklerakást. Fontos a lakosság környezeti felelősségtudatásának erősítése.

Közreműködők: önkormányzat, tulajdonosok, szakértői csoport, vállalkozók.

Megvalósítás várható időpontja: 2008. december 31.

Forrás: tulajdonosok, önkormányzati támogatás.

A települési folyékony hulladék ürítőhely felszámolása és a terület rekultiválása

Szint: országos/térségi/helyi

Prioritás: I.

Jellege: kötelező

Cél: A felszíni és felszín alatti vizek és a talaj védelme.

A program leírása: a 0311/3 hrsz-ú területen önkormányzati tulajdonú, 4 db földmedencével rendelkező, 1600 m³ kapacitású korszerűtlen települési folyékony hulladék ürítőhely található. Települési folyékony hulladék beszállítása már évek óta nem történik, a község szennyvíztisztító telepén keletkező szennyvíziszapot helyezik itt el. Fontos feladat az ürítőhely felszámolása, rekultivációs terv készítése és a terület rekultiválása.

Közreműködők: önkormányzat, szakértői csoport, DDKTVF.

Megvalósítás várható időpontja: 2009. december 31.

Forrás: önkormányzati költségvetés, pályázatok (KEOP)

Szennyvíziszap megfelelő hasznosításának megoldása

Szint: térségi/helyi

Prioritás: I.

Jellege: kötelező

Cél: A felszíni és felszín alatti vizek és a talaj védelme.

A program leírása: a szennyvíztisztító telepen keletkező szennyvíziszapot jelenleg a településen található műszaki védelem nélküli, felhagyott folyékony hulladék ürítőhelyre szállítják. Fontos feladat a keletkező iszap hasznosításának megoldása. Cél a keletkező szennyvíziszap lebomló szervesanyag-tartalmának és lerakótelepen való elhelyezési arányának csökkentése, a mezőgazdasági hasznosítás arányának növelése.

A szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól az 50/2001. (IV. 3.) Korm. rendelet szól. Mezőgazdasági területre csak a rendeletben előírt módon kezelt szennyvíziszap helyezhető el. Az iszap kezelése a szennyvíztelepen megoldott. A mezőgazdasági elhelyezés engedélyhez kötött tevékenység, amit talajtani szakvélemény alapján az illetékes növény- és talajvédelmi szolgálat engedélyez.

Közreműködők: önkormányzat, Mágocs-Víz Kht., szakértői csoport, Baranya Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága.

Megvalósítás várható időpontja: talajtani szakvélemény készíttetése, mezőgazdasági kihelyezés engedélyeztetése: 2008. december 31.

Forrás: Mágocs-Víz Kht.

A települési folyékony hulladék mennyiségének csökkentése és környezetvédelmi szempontból megfelelő módon történő kezelése

Szint: helyi

Prioritás: I.

Jellege: kötelező

Cél: A felszíni és felszín alatti vizek és a talaj védelmének érdekében a települési folyékony hulladék mennyiségének csökkentése és környezetvédelmi szempontból megfelelő módon történő kezelése.

A program leírása: Mágocson a szennyvízcsatorna hálózat ki van építve, azonban a rákötések aránya csak kb. 84%-os. A keletkező települési folyékony hulladék mennyiségének csökkentése érdekében szorgalmazni kell a hálózatra történő minél nagyobb arányú rácsatlakozást. Talajterhelési díj fizetési kötelezettség terheli azt a kibocsátót, aki a műszakilag rendelkezésre álló közcsatornára nem köt rá, illetve ennek hiányában egyedi szennyvízelhelyezési kislétesítményt, illetve egyedi szennyvíztisztító kisberendezést nem alkalmaz.

A közszolgáltatási tevékenység végzésére az önkormányzatnak a 224/2004. (VII.22.) Korm. rendelet előírásainak megfelelően pályázatot kell hirdetnie és az arra engedéllyel rendelkező vállalkozóval közszolgáltatási szerződést kell kötnie, ezt helyi rendeletben kell rögzítenie.

A nem zárt rendszerű, műszakilag nem megfelelő egyedi szennyvízgyűjtőket fel kell számolni, és szakszerű közműpótló berendezéseket kell alkalmazni. Rendszeres ellenőrzéssel és szankcionálással meg kell akadályozni a helytelen hulladékkezelési gyakorlatot.

Közreműködők: önkormányzat, lakosság, szakértői csoport, DDKTVF, szolgáltató.

Megvalósítás várható időpontja:

Közszolgáltatási szerződés megkötése: 2008. június 30.

Egyéb intézkedések: folyamatos.

Forrás: önkormányzati költségvetés, lakossági önerő.

Szelektív hulladékgyűjtés

Szint: országos/térségi/helyi

Prioritás: II.

Jellege: ajánlott

Cél: A szelektív hulladékgyűjtő rendszer kiépítésével a lerakásra kerülő hulladék mennyiségének csökkenetése, a hasznosítható hulladék arányának növelése.

A program leírása: Szelektív hulladékgyűjtő rendszer kiépítése a településen 4 db gyűjtősziget kialakításával, papír-, műanyag illetve üveghulladék gyűjtőedényekkel. A lakosság körében keletkező egyes veszélyes hulladékok (gyógyszerek, szárazelemek, stb.) gyűjtése a településen gyűjtőedények kihelyezésével, illetve a térségi rendszer keretében helyi akciókkal. Fontos a szelektív gyűjtés hasznosságának hangsúlyozása, népszerűsítése a lakosság és a gazdálkodó szervezetek körében. A településen a Mecsek-Dráva Program keretében hulladékudvar létesítése.

Közreműködők: önkormányzat, lakosság, szolgáltató, gazdálkodó szervezetek.

Megvalósítás várható időpontja:

szelektív gyűjtőedények kihelyezése: 2008. december 31.

Mágocson hulladékudvar létesítése: 2008. december 31.

Forrás: önkormányzati költségvetés, pályázatok (KEOP), Mecsek-Dráva Program.

Házi komposztálás elterjesztése

Szint: helyi

Prioritás: II.

Jellege: ajánlott

Cél: A települési szilárd hulladék biológiailag lebomló szervesanyag-tartalmának csökkentése, a lerakásra kerülő hulladék mennyiségének csökkentése. A házi komposztálási technika elterjesztése.

A program leírása: A bio- és zöldhulladékok hasznosítása helyi szinten is megoldható a házi komposztálási technika alkalmazásával. Az elkülönítetten gyűjtött bio- és zöldhulladékokból a termőföldek tápanyag-utánpótlására alkalmas komposzt keletkezik. Az üzemi méretű hasznosítással szemben az érintett településeken - a szállítási távolságokra, a költségekre és a lakosságra való tekintettel - a házi komposztálás alkalmazása indokolt. Szükséges a lakosság tájékoztatása, szemléletformálása, megismertetése a környezetbarát komposztálási módszerrel.

Közreműködők: önkormányzat, lakosság, szakértői csoport.

Megvalósítás várható időpontja: helyi szinten folyamatos. Országos szinten a 2000 évi XLIII. tv. alapján a bázisévhez képest a lerakásra kerülő hulladék szervesanyag-tartalmát 2007. július 1-ig 50 %-ra, 2014. július 1-ig 35%-ra kell csökkenteni.

Forrás: önkormányzati költségvetés, pályázatok (KEOP, DDOP)

3.8. Zaj és rezgés elleni védelemmel kapcsolatos programok

Helyi zajvédelmi rendelet megalkotása

Szint: helyi

Prioritás: III.

Jellege: ajánlott

Cél: Zajvédelmi szabályozás, a lakosság környezeti zaj- és rezgés elleni védelme.

A program leírása: Meg kell előzni a lakosság számára káros zajterhelések kialakulását, biztosítani kell a lakóterületek védelmét. A helyi zajvédelmi rendeletet a települések egyedi adottságainak figyelembevételével kell kidolgozni, és az egységes környezetvédelmi rendeletbe bele lehet foglalni. Célszerű zajmérések végzése a településre jellemző zajszintek tényleges meghatározásához. Fel kell mérni a településeken található, határértéket meghaladó zajkibocsátó létesítményeket, meg kell határozni a zajcsökkentéssel kapcsolatos feladatokat és a szankcionálás módját. Kijelölhetők csendes övezetek, zajtól fokozottan védett területek. Új létesítmények telepítésénél fokozott figyelmet kell fordítani a zajvédelmi előírások betartására. A lakosság körében olyan szemléletet kell kialakítani, hogy a káros mértékű zaj kialakulásának megelőzésére törekedjenek.

Közreműködők: önkormányzat, lakosság, gazdálkodó szervezetek, DDKTVF.

Megvalósítás várható időpontja: 2008. június 30.

Forrás: -

Zaj- és rezgésterhelés csökkentése

Szint: térségi/helyi

Prioritás: III.

Jellege: ajánlott

Cél: A közlekedési eredetű zaj- és rezgésterhelés csökkentése.

A program leírása: Az utak állapotának javításával, a portalanított utak arányának növelésével, megfelelő zajcsökkentő hatású műszaki beavatkozások alkalmazásával illetve a közlekedési utak mentén őshonos fa- és cserjefajok telepítésével, védő erdősávok kialakításával jelentős eredmények érhetők el.

Közreműködők: önkormányzat, lakosság, szakértői csoport.

Megvalósítás várható időpontja: folyamatos.

Forrás: önkormányzati költségvetés, pályázatok (KÖZOP, DDOP)

3.9. Környezetbiztonsággal kapcsolatos programok

Környezetbiztonságról való gondoskodás

Szint: térségi/helyi

Prioritás: III.

Jellege: ajánlott

Cél: A lakosság és a környezet biztonságáról való gondoskodás, havária esetére megfelelő intézkedési tervek készítése.

A program leírása: Az önkormányzatnak tájékozódniuk kell a település közigazgatási területén működő veszélyes technológiákról és a tárolt, szállított veszélyes anyagokról. A település területén jelenleg nincs potenciális veszélyforrást jelentő létesítmény, és nem folytatnak ilyen tevékenységet. A jövőben tervezett ilyen létesítményeket/tevékenységeket a lakott területtől megfelelő távolságra kell telepíteni, a lakosság életnek, egészségének, anyagi értékeinek, illetve a természeti és épített környezet védelmének érdekében. A balesetek, haváriaesetek elhárítására intézkedési tervet kell kidolgozni, erről a lakosságot tájékoztatni kell.

A településeknek biztosítani kell az esetleges árvizek kártétel nélküli levonulását a 232/1996 (XII. 26) Korm. rendelet előírásai szerint.

Közreműködők: önkormányzat, gazdálkodó szervezetek, szakértői csoport

Megvalósítás várható időpontja: folyamatos.

Forrás: önkormányzati költségvetés, gazdálkodó szervezetek.

3.10. Környezeti tudat- és szemléletformálással kapcsolatos programok

A lakosság környezeti tudat- és szemléletformálása

Szint: országos/térségi/helyi

Prioritás: I.

Jellege: ajánlott

Cél: A lakosság környezettel kapcsolatos ismereteinek bővítése, környezettudatos, felelős gondolkodásának kialakítása.

A program leírása: A környezetvédelmi szemlélet és – tudatformálás kiterjesztése a társadalom minden rétegére iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli képzés, tájékoztatás (előadások, szóróanyagok) formájában. Ennek eszközei a nevelés, az oktatásképzés, a művelődés, a tömegtájékoztatás és a kutatás.

A lakossággal és a gazdálkodó szervezetekkel meg kell ismertetni, és népszerűsíteni kell a hulladékgazdálkodás korszerű módszereit, az egyes hulladékfajták egymástól elkülönített gyűjtésének előnyeit. A hulladékgazdálkodással kapcsolatos ismereteket - melyek a Nemzeti Alaptanterv részét képezik - valamennyi oktatási intézményben oktatni kell.

Közreműködők: önkormányzat, szakértői csoport, oktatási intézmények, lakosság, gazdálkodó szervezetek, civil szervezetek.

Megvalósítás várható időpontja: folyamatos.

Forrás: önkormányzati költségvetés, civil szervezetek, pályázatok (DDOP)

A lakosság bevonása a környezettel kapcsolatos döntésekbe

Szint: térségi/helyi

Prioritás: I.

Jellege: kötelező/ajánlott

Cél: A lakosság informálása, a felelős társadalmi részvétel erősítése a környezettel kapcsolatos döntésekben.

A program leírása: A lakosság döntési folyamatokba való bevonásához és környezettudatos szemléletének kialakításához elengedhetetlen a helyi környezeti problémák feltárása és a helyi értékek tudatosítása, vagyis a rendszeres informálás, tájékoztatás. Elő kell segíteni, hogy a lakosság környezeti kultúrája növekedjen. Az önkormányzatoknak a település környezet állapotára és védelmére vonatkozó információkat a lakossággal fórumokon kell megosztania, illetve történhet előadások, szóróanyagok, tömegtájékoztatás segítségével. Támogatni kell helyi civil szervezetek létrehozását és működését.

Közreműködők: önkormányzat, szakértői csoport, lakosság, civil szervezetek.

Megvalósítás várható időpontja: folyamatos.

Forrás: önkormányzati költségvetés

3.11. A cselekvési programok végrehajtásának ellenőrzése, monitoring

A települési környezetvédelmi program hatéves időtartama határozza meg az önkormányzat környezetvédelmi cselekvési prioritásait, feladatait. A hat év lejártával újabb települési környezetvédelmi programot kell készíteni. A települési környezetvédelmi programot a települési önkormányzat közgyűlése fogadja el, illetve hagyja jóvá a felülvizsgálati módosításokat.

A program gyakorlati megvalósítását *előkészítő* intézkedési és végrehajtási terv kialakítását és tartalmát évenként kell felülvizsgálni, és ennek eredményéről a települési önkormányzat

közgyűlésének célszerű jelentést tenni. Az éves intézkedési terveket az önkormányzati költségvetéssel összhangban kell elkészíteni.

A program *végrehajtását* folyamatosan nyomon kell követni, és meg kell szervezni az esetleges eltérésekről való visszacsatolást.

A hat éves időtartamú programot szükség szerint- de legalább kétévente felül kell vizsgálni és az esetleges módosításokat a települési önkormányzattal újra jóvá kell hagyatni. A *felülvizsgálat* során fontos a térségi és helyi új fejlesztések, azok környezetre gyakorolt hatásának, illetve a jogszabályi előírások és kötelezettségek változásának folyamatos figyelemmel kísérése.

A települési környezetvédelmi programok *nyilvánosak*. A tájékoztatással a program tartalmi üzenetét el kell juttatni a település lakosságához, a szakmai anyagok közérthető összefoglalóinak elkészítésével. A közvetlenül környezetvédelmi célú társadalmi szervezetek, lakossági szerveződések hidat is jelenthetnek a lakosság és az önkormányzat között, közvetíthetik a program céljait és visszajelezhetik az önkormányzat számára a lakossági reagálásokat.

Mágocs település környezetvédelmi programja a Nemzeti Környezetvédelmi Program alapelveivel összhangban készült, a cselekvési programok a település helyi adottságaiból következően illeszkednek a megyei és térségi szintű programokhoz. A cselekvési programok végrehajtása és rendszeres aktualizálása néhány éven belül jelentős előrelépést eredményezhet a települések fejlődésében.